

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

VÝZNAMNÉ MOMENTY POSUNU V PORADENSKÝCH KONZULTACÍCH

Diplomová práce

Studijní program

Sociální práce

Autor: Bc. Kristýna Schindlerová, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Leoš Zatloukal, Ph.D. et Ph.D.

Olomouc 2023

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

VÝZNAMNÉ MOMENTY POSUNU V PORADENSKÝCH KONZULTACÍCH

Diplomová práce

Studijní program

Sociální práce

Autor: Bc. Kristýna Schindlerová, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Leoš Zatloukal, Ph.D. et Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 11.4.2023

.....

Bc. Kristýna Schindlerová, DiS.

Poděkování

Ráda bych touto formou vyjádřila poděkování vedoucímu práce Mgr. Leoši Zatloukalovi, Ph.D. et Ph.D. za jeho odborné vedení, věnovaný čas a poskytnuté materiály. Dále bych ráda srdečně poděkovala své rodině, snoubenci a přátelům, kteří mě podporovali nejen během psaní uvedené práce, ale i během celého studia. Moc vám všem děkuji.

Tato diplomová práce vznikla za podpory grantu IGA_CMTF_2022_005 Hodnotový kontext sociálního fungování II.

Obsah

Úvod.....	7
1 Terapie zaměřená na řešení.....	8
1.1 Uvedení do terapie	8
1.2 Obecně o přístupu	9
1.3 Principy přístupu zaměřeného na řešení	10
1.3.1 Rozvíjení řešení, nikoli problémů (R)	10
1.3.2 Efektivita (E).....	10
1.3.3 Spolupráce/spoluvytváření (S).....	10
1.3.4 Expertnost na proces, nikoli na obsah (E)	10
1.3.5 Nevyhnutelnost změn (N).....	11
1.3.6 Individuální přístup (I).....	11
1.4 Techniky.....	11
1.4.1 Zázračná otázka	11
1.4.2 Změny před sezením	12
1.4.3 Zaměření na výjimky	12
1.4.4 Ocenění	13
1.4.5 Dobře definované cíle.....	13
1.4.6 Škály	13
1.4.7 Otázky na zvládnání.....	13
1.4.8 Experimenty.....	14
1.5 Proces	14
1.5.1 Přístup zaměřený na řešení	14
1.5.2 Struktura poradenského rozhovoru.....	15
1.5.3 Evidence změn.....	16
1.5.4 Aktéři	16
1.6 Zhodnocení přístupu.....	17

1.7	Využití v kontextu sociální práce.....	18
2	Dosavadní poznání.....	20
2.1	Významné momenty posunu obecně	20
2.2	Významné momenty diskurzivního posunu.....	21
2.2.1	Jeffrey Cotton a jeho výzkum.....	22
2.2.2	Bovee-akyurek se spolupracovníky a jejich výzkum	23
3	Metodologie.....	25
3.1	Výzkumný cíl a výzkumná otázka	25
3.2	Metodologický rámec výzkumu.....	25
3.3	Výzkumný soubor a popis sběru dat	26
3.4	Metoda zpracování dat	27
4	Interpretace dat	28
4.1	Rozhovor č. 1	28
4.1.1	Téma č. 7.....	29
4.1.2	Téma č. 10.....	35
4.1.3	Téma č. 11.....	38
4.1.4	Téma č. 14.....	44
4.1.5	Shrnutí.....	49
4.2	Rozhovor č. 2	49
4.2.1	Téma č. 2.....	51
4.2.2	Téma č. 4.....	64
4.2.3	Téma č. 6.....	70
4.2.4	Téma č. 10.....	74
4.2.5	Shrnutí.....	77
4.3	Rozhovor č. 3	78
4.3.1	Téma č. 9.....	79
4.3.2	Téma č. 11.....	84

4.3.3	Téma č. 16.....	88
4.3.4	Téma č. 19.....	98
4.3.5	Shrnutí.....	112
5	Diskuze	114
5.1	Srovnání výzkumu	114
5.2	Limity výzkumu	116
5.3	Potenciál získaných poznatků výzkumu	117
	Závěr	118
	Bibliografický seznam	120
	Seznam použitých tabulek	124

Úvod

Diplomová práce se zabývá významnými momenty posunu v poradenských konzultacích. Konkrétně se zabývá konzultacemi v terapii zaměřené na řešení, která se svým zaměřením řadí do psychoterapie a poradenství. Konkrétně spadá pod rodinnou či systemickou terapii. Jedná se o krátkodobý přístup, který vznikl v 80. letech 20. století. Autory jsou Steve de Shazer a Insoo Kim Berg. V rámci sezení se terapeut spolu s klientem zaměřují na hledání možností řešení místo popisu problémů. Přístup zaměřený na řešení je využíván sociálními pracovníky v jejich praxi. S danou tematikou jsem se seznámila během bakalářského studia sociální práce a zaujalo mě její zaměření. Skrze literaturu jsem se seznámila s dosavadními poznatky o daném přístupu (převážně v kontextu sociální práce nebo psychologie). Měla jsem zájem nejen o teorii, ale i praxi. Proto jsem zvolila jako téma své práce Významné momenty posunu v poradenských konzultacích, kdy mým cílem bylo analyzovat posuny a hlouběji porozumět procesu změny v poradenských konzultacích.

Práci jsem koncipovala jako kvalitativní výzkum s využitím metody RFA. Jedná se o výzkumný nástroj, který umožňuje analyzovat proces změny v průběhu terapie.

V teoretické části v rámci první kapitoly představuji terapii zaměřenou na řešení jako takovou. Zabývám se jak historickým vhladem, tak samotnou terapií s jejími principy, technikami, aktéry, strukturou apod. Na závěr uvádím krátké zhodnocení přístupu a zmiňuji možnosti využití v kontextu sociální práce.

Druhá kapitola pojednává o dosavadním poznání významných momentů posunu. Zabývám se významnými momenty posunu obecně a předkládám uskutečněné výzkumy v terapii zaměřené na řešení metodou RFA.

Ve výzkumné části je v rámci třetí kapitoly popsána metodologie výzkumu. Uvádím zde postup, jenž byl vybrán pro uskutečněný výzkum. Pro diplomovou práci byly použity poradenské rozhovory v anglickém jazyce. Další kapitola se zabývá interpretací získaných dat a jsou představeny zjištěné informace týkající se výzkumného cíle. V diskuzi jsou zjištění z výzkumu dána do kontextu s odbornou literaturou a uskutečněnými soudobými výzkumy. V rámci dané kapitoly jsou zmíněny i limity a potenciál výzkumu uskutečněného v rámci této práce. Závěr tvoří shrnutí předkládané diplomové práce.

1 Terapie zaměřená na řešení

V první kapitole stručně představím terapii zaměřenou na řešení. Budu se zabývat zejména principy, technikami a procesem terapie. Mimo jiné zmíním i její využití v sociální práci. Cílem dané kapitoly je nabídnout základní vhled do tématu pro lepší pochopení závěrečné práce.

1.1 Uvedení do terapie

Terapie zaměřená na řešení se svým zaměřením řadí do psychoterapie a poradenství. Konkrétně spadá pod rodinnou či systemickou terapii, která je jedním z hlavních proudů terapie a poradenství (mezi další hlavní proudy patří psychodynamický, kognitivně-behaviorální, existenciální a humanistický). V českém prostředí je tato terapie známá pod zkratkou SFBT z anglického slova „solution-focused brief therapy“, tedy krátká terapie zaměřená na řešení (Zatloukal, Žákovský, 2019, s. 18–19).

Počátky přístupu jsou spojené s 60. léty 20. století, kdy The Mental Research Institute (MRI) spustil projekt krátké terapie (O’Hanlon, Weiner-Davis, 1989, s. 18). Na projektu v té době pracovali i Steve de Shazer a Insoo Kim Berg. Zpočátku se věnovali terapii po boku spolupracovníků z MRI. Po nějaké době však spolu s dalšími kolegy z Brief Family Therapy Center (BFTC) v USA vytvořili na základě zkušeností z praxe terapii zaměřenou na řešení, jež se stala osobitým a celosvětově uznávaným přístupem s vlastní empirickou základnou (Zatloukal, Žákovský, 2019, s. 19). Oproti své práci v MRI, kde ze začátku své praxe zkoumali způsob vzniku a zachování problému, aby mohlo dojít k přetrhnutí jeho pomyslné linky, se v BFTC zabývali tzv. klíči k vyřešení problému (které nemusely být nutně spojeny s problémem). Mimo jiné se Steve de Shazer věnoval pro rozvoj daného přístupu i analýze Ericksonovy praxe a hledal zdroje nápadů u samotných klientů v průběhu jednotlivých konzultací (Zatloukal [online]). Během té doby (okolo roku 1980) se jevil tento přístup ze své podstaty jako nemyslitelný. Nejen kvůli krátkosti terapie (3–4 sezení), ale i kvůli samotnému přístupu během konzultace, kdy terapeut nepotřebuje nutně znát všechna specifika klientova problému. Postupem času začaly odlišné charakteristiky této terapie nabírat na vážnosti a stávaly se součástí i jiných přístupů. A tak je v dnešní době terapie zaměřená na řešení jedním ze zásadních přístupů (Ratner, George, Iveson, 2012, s. 3).

1.2 Obecně o přístupu

Terapie zaměřená na řešení vznikla v 80. letech 20. století v Brief Family Therapy Center. Autory jsou Steve de Shazer a Insoo Kim Berg. Mezi další významné spolupracovníky patřili Eve Lipchik, Elam Nunnally, Alex Molnar či Michelle Weiner Davis. Přístup klade důraz na to, co u klientů funguje, ne naopak (Duffy, 2012, s. 143). Liší se tak od dlouholeté tradice přístupů až k dobám Sigmunda Freuda zaměřených spíše na definování problémů (Kratochvíl, 2017, s. 22–23; Vymětal, 2004, s. 231).

Terapie se využívá jako krátkodobý přístup k intervenci, kdy terapeut spolu s klientem věnují pozornost vzniku řešení nebo se zabývají výjimkami z problémů namísto popisu problému jako takového. Skrze zjištění silných stránek a zdrojů klienta pak mnohdy získají klíč k vyřešení jeho problémů (Walsh, 2010, s. 230).

SFBT lze využít k řešení širokého spektra klientových problémů. Zejména se používá v oblastech jako alkoholismus, závislosti, deprese, násilí, duševní onemocnění apod. Její aplikace je rozšířena do oblasti školství, sociálních služeb, podnikání, koučování aj. Terapie může být poskytnuta jednotlivci, páru, celé rodině nebo skupině klientů (Duffy, 2012, s. 144).

Tento přístup je dle Walshe (2010, s. 231) utvářen z celé řady různých teorií, mezi které patří např.:

- Teorie rodinných systémů – odvíjející se od naučeného jednání pocházející z rodiny.
- Systémové myšlení – spočívající ve vzájemném ovlivňování osob a okolí.
- Kognitivní teorie – rozvíjející koncept myšlení.
- Teorie komunikace – založená na zkoumání jazyka a jeho způsobu tvorby reality.
- Teorie krizové intervence – kladoucí důraz na okamžité a efektivní nabídnutí pomoci lidem v krizi.

V České republice se SFBT věnuje například tým Dalet z Olomouce, který se spíše přiklání k představení této teorie skrze její principy (Zatloukal, Vítek, Věžník, Žákovský, 2019, s. 33). Proto se jimi nyní budu blíže zabývat.

1.3 Principy přístupu zaměřeného na řešení

V týmu Dalet při shrnutí základních principů terapie zaměřené na řešení vycházeli ze své praxe s klienty a ze svých stanovisek při práci. Vytvořili tak šest principů, které souhrnně nazývají akronymem RESENI (Zatloukal a kol., 2019, s. 33).

1.3.1 Rozvíjení řešení, nikoli problémů (R)

Rozvíjení řešení je odlišné od rozvíjení problémů zejména svým zaměřením na potencionální možnosti, nikoli na detailní probírání problémů. Je založeno na tom, co již funguje a rozvíjí nové. Věnuje se také hledání zdrojů, vyzdvihování uplynulých úspěchů apod. Zaměřování se na problém není z tohoto hlediska efektivní. Rozebírání problémů s jejich příčinami není v tomto směru to hlavní. Je potřeba se naopak zaměřit na změnu, která je pro klienta přijatelná, a rozvíjet možnosti řešení (Zatloukal a kol., 2019, s. 34).

1.3.2 Efektivita (E)

Tento princip spočívá v krátkosti terapie. Je zde kladen důraz na to, aby terapie trvala jen po nezbytně nutnou dobu. Zároveň je důležitým prvkem tohoto principu i určitá jednoduchost procesu, aby se terapie zbytečně neprotahovala, ale aby směřovala co nejrychleji k žádané změně (Zatloukal [online]).

1.3.3 Spolupráce/spoluvytváření (S)

Během terapie se počítá se společnou prací na procesu změny. K tomu je zapotřebí patřičné nastavení jak ze strany klienta, tak terapeuta. Někdy se může zdát, že klient nespolupracuje. Dle některých teorií je tzv. v odporu. V tomto přístupu je však tento odpor signálem pro terapeuta k hledání jiných způsobů pomoci. Co se týká terapeuta, tak zde nepůsobí v roli experta, který klientu přikáže, co má dělat, aby došlo ke změně, ale spolupracuje s klientem na utváření procesu změny (Zatloukal, Žákovský, 2019, s. 22).

1.3.4 Expertnost na proces, nikoli na obsah (E)

Terapeut je odpovědný za průběh terapie. Snaží se vést konverzaci takovým způsobem, aby byla klientu užitečná. Klient je v roli experta na svůj vlastní život, a tak nejlépe ví, co mu může pomoci při řešení jeho problémů. Terapeut by měl klientovi pomoci v nacházení jeho zdrojů, rozvíjení řešení a směřování k žádanému cíli (Zatloukal [online]).

1.3.5 Nevyhnutelnost změn (N)

Žijeme ve světě, který je neustále v pohybu. Stále se něco děje a dochází k různým změnám. Stejně tak je tomu i u problémů. V tomto kontextu můžeme hovořit o tzv. výjimkách z problémů, které jsou pro rozvíjení řešení velmi důležité. Může se jednat jak o změny velké, tak malé (Zatloukal a kol., 2019, s. 36).

1.3.6 Individuální přístup (I)

Každý člověk je jedinečný a je potřeba k němu přistupovat individuálně. Terapeut se snaží vést terapii způsobem, který bude klientovi nejvíce pasovat (Zatloukal, Žákovský, 2019, s. 23).

SFBT lze popsat i jiným způsobem, než je ten, který je předložen v této kapitole. Např. zahraniční autor Walsh (2010, s. 232) uvádí ještě jinou možnou charakteristiku daného přístupu:

- Zacílení na nejvážnější problémy a odložení ostatních, méně naléhavých
- Směřování ke změně, ne léčbě
- Přesvědčení, že není třeba zcela chápat původ problémů klienta
- Klienti se zapojují do procesu utváření změny
- Hledání silných stránek a zdrojů klienta

1.4 Techniky

Stejně jako principy vymezili v týmu Dalet také základní techniky. Ač podle nich nespočívá terapie zaměřená na řešení zásadně v užití správné techniky, tak je pro proces terapie významná. Následující techniky tvoří krátký obecný přehled (Zatloukal [online]).

1.4.1 Zázračná otázka

Technika zázračné otázky je jedna z klíčových technik daného přístupu. Pro efektivní užití této techniky je potřeba si osvojit požadované dovednosti a pravidla. Původem zázračné otázky je přímo praxe. Insoo Kim Berg při jednom ze svých sezení v interakci s klientkou kreativně využila vzniklé situace, a tak došlo ke vzniku zázračné otázky (Zatloukal, 2009, s. 179–181).

Berg (2013, s. 83) otázku formulovala zhruba tímto způsobem: „Představte si, že jedné noci, zatímco spíte, nastal zázrak a problém, který vás sem přivedl, je vyřešen.

Avšak spíte, a tak nevíte, že zázrak nastal. Co myslíte: Čeho si ráno všimnete, aby vám to prozradilo, že došlo k zázraku?“

Zatloukal (2009, s. 181–186) pro snazší uchopení postupu užití zázračné otázky předkládá následující popis:

- a. Příprava – již při zahájení rozhovoru je třeba si být vědom, kam chce terapeut s klientem dojít. Významný je v této fázi i čas položení otázky, která by měla zaznít v prvním či druhém sezení.
- b. Formulace zázračné otázky – obsahová stránka otázky byla shrnuta výše. Co se týká formální stránky, je třeba vhodně pracovat s hlasem apod.
- c. Rozhovor o situaci po zázraku – klíčová fáze techniky, kdy je potřeba získat maximální možné množství detailů. Terapeut by se měl aktivně vyptávat klienta na stále více podrobností.
- d. Rozhovor navazující na zázračnou otázku – po představení vize a nápadů je třeba rozhovor i nadále směřovat k rozvíjení řešení a stanovení následných kroků.

1.4.2 Změny před sezením

Před samotným sezením může klient prožít řadu situací, kdy se problém, kvůli kterému přichází na sezení, podařilo zmírnit. Z praxe v BFTC vyplývá, že asi dvě třetiny klientů zažívají před samotným sezením nepatrné změny. Je tedy nezbytné, aby se terapeut doptával na tyto situace, které klient nemusí pokládat za příliš významné (Berg, 2013, s. 77).

1.4.3 Zaměření na výjimky

Situace nejsou stále stejné, stejně tak ani problémy. Takové chvíle nazýváme výjimky. Úkolem terapeuta je zjištění všech možných výjimek z pravidla a rozvíjení nových řešení. K hledání nových způsobů řešení je možné využít i úkoly, aby se s výjimkami dalo ještě více pracovat (de Shazer, 2017, s. 175–176).

Zatloukal, Věžník a Žákovský (2019, s. 155–157) dělí postup užití dané techniky do několika fází:

- a. Pojmenování, popřípadě popis problému („vzorce“)
- b. Zachycení výjimek z problému
- c. Detailní popisy výjimek

- d. Identifikace zdrojů klienta
- e. Využití zdrojů pro řešení

1.4.4 Ocenění

Technika ocenění není neupřímným pochlebováním. Jedná se o velmi efektivní nástroj v procesu terapie, který se odvíjí od sledování a nalézání zdrojů klienta spolu s vyzdvihnutím jeho silných stránek a toho, co již dokázal či co v jeho životě funguje (Zatloukal, 2011, s. 51).

1.4.5 Dobře definované cíle

Pro terapii je zásadní směřování k žádanému cíli. Takové cíle jsou charakteristické svou přesností, uskutečnitelností, kladným vyjádřením, situováním do prostředí klienta, rozdělením na jednotlivé kroky, důležitostí pro klienta apod. (Zatloukal [online]).

1.4.6 Škály

Tato technika slouží k měření pokroku. Na škále, která má deset bodů – od 0 do 10, lze zjišťovat nejen aktuální stav, ale i preferovanou budoucnost aj. Díky tomuto nástroji lze účinně popsat rozdíl mezi jednotlivými body. Postup je možné uskutečnit způsobem, který popsal Zatloukal a kol. (2019, s. 80–81):

- a. Kalibrace
- b. Název škály – pojmenování toho, co je měřeno
- c. Definovat 10 a 0 – preferovaná budoucnost a naopak
- d. Podrobný popis X – klientem stanovený bod vypovídající o jeho aktuálním stavu
- e. Rozdíl mezi 0 a X
- f. Zdroje
- g. Malý pokrok $X + 1$ – drobný pokrok směrem k preferované budoucnosti

1.4.7 Otázky na zvládnání

Otázky na zvládnání směřují k hledání zdrojů klienta. Zdroje jsou přítomné v životě klienta vždy, jen o nich klient neví nebo si neuvědomuje. Otázky, jak to klient dělá, že jeho situace není mnohem horší, tak mohou být velmi užitečnou pomůckou při nalézání klientových zdrojů k zvládnutí jeho obtížné situace (Zatloukal, Žákovský, 2019, s. 174).

1.4.8 Experimenty

Během terapie lze využít experimenty, které se částečně liší od domácích úkolů svým prvkem kreativity a hravosti. Dle Zatloukala a Žákovského (2019, s. 217–218) by měly být zejména:

- Tvořivé a individualizované
- Proveditelné
- Zajímavé pro klienty
- Bezpečné
- Spojené s pozorováním

1.5 Proces

Jelikož se SFBT řadí pod systemickou terapii, je navázána i k postmodernímu filozofickému myšlení (konstruktivismus, sociální konstruktivismus apod.), ze kterého systemická terapie vychází. Přístup zaměřený na řešení tak tvoří pomyslnou jednu stranu břehu, kdy na opačné straně je přístup zaměřený na problém (Zatloukal, Havlík, Šotola, Doleček, 2011, s. 86–88).

Doposud byla řeč o přístupu zaměřeném na řešení ve smyslu SFBT. Nyní se však budeme zabývat tímto pojmem v jiném slova smyslu. V následujícím textu se zaměřím na přístup zaměřený na řešení jako na obecný způsob práce s klientem, ze kterého SFBT čerpá.

1.5.1 Přístup zaměřený na řešení

V rámci SFBT je při hledání řešení věnována pozornost zejména dohodnutí cílů a hledání zdrojů klienta. Tento přístup má několik charakteristických znaků, mezi které se řadí (Zatloukal a kol., 2011, s. 88–89):

- Připojení ke klientovi – navázání kontaktu s klientem a vytvoření vzájemného vztahu, který je založen na důvěře a je bez předpojatosti.
- Orientace v kontextu – obeznámení se s okolnostmi klienta z různých úhlů pohledu včetně jeho vlastního, objevení jeho předpokladů, tužeb a jiných aspektů.
- Vize preferované budoucnosti a definování cílů – podrobné vyobrazení klientovy žádané a chtěné budoucnosti spolu se stanovením odpovídajících cílů.

- Monitorování dosavadního pokroku a výjimek – objevení uskutečněných úspěchů a nalezení událostí, kdy k problému z různých příčin nedošlo nebo došlo v menší intenzitě.
- Zjišťování zdrojů – zjišťování zdrojů pomoci, díky kterým klient situaci zvládl či ustál.
- Podrobná definice potřeby – fáze, která se zaměřuje na změnu, zjišťování klientovy motivace, zvýraznění zdrojů a popsání konkrétního postupu.

Terapeut může být při využití přístupu zaměřeného na řešení limitován svými dovednostmi kreativního postupu při vedení rozhovoru. Je vyžadována určitá míra tvořivosti v procesu práce s klientem. Dále je pro aplikaci daného přístupu potřeba delší praxe a získání nezbytných schopností. Mimo jiné mohou být klienti někdy zaskočeni postupem, který je v tomto přístupu užíván. V krajním případě může být tento přístup bariérou k navázání potřebného vztahu s klientem, neboť by klient mohl nabýt vědomí, že pro terapeuta není jeho problém důležitý či je mu na obtíž (Zatloukal a kol., 2011, s. 89–90).

Existuje však i řada výhod, které s sebou přístup přináší, jako např. detailní a přesná charakteristika současné situace i chtěné budoucnosti, jejíž popis vychází z tužeb a očekávání klienta. V rámci současné situace se terapeut zaměřuje zejména na hledání klientových zdrojů pomoci. Dalším přínosem je také efektivnost, kdy se terapeut zaměřuje na popis potřeb a způsoby jejich uskutečnění. Dále je tento přístup pohodlný pro oba zapojené aktéry a snižuje případné nebezpečí zranění klienta (Zatloukal a kol., 2011, s. 89).

Po představení přístupu v rámci procesu poradenství se nyní budu zabývat jeho jednotlivými fázemi a dalšími dílčími prvky.

1.5.2 Struktura poradenského rozhovoru

Dle Zatloukala (2018, s. 16–20) lze poradenský rozhovor rozdělit následujícím způsobem:

1. Úvod setkání – v počáteční fázi navazuje terapeut s klientem kontakt. Je potřeba vytvořit vztah postavený na důvěře, od kterého se bude odvíjet nastavení cílů a způsob spolupráce.

2. Klientovo téma – někdy dochází ke spojení s počáteční fází. Klient terapeutovi podrobněji představuje svou situaci. Terapeut se snaží vést rozhovor úspěšně.
3. Přání klienta – terapeut se pokouší s klientem směřovat k žádanému budoucímu stavu dle představ, očekávání a přání klienta. Doporučuje se věnovat více času detailům.
4. Zdroje klienta – v této fázi se terapeut zabývá silnými stránkami klienta, výjimkami z problémů apod., které lze využít k dalším krokům.
5. Návrhy klienta na řešení – při hledání řešení je užitečné využít klientova potenciálu v nalézání řešení na problémy. Jeho návrhy mohou mnohdy být odrazovým můstkem k dosažení pokroku v jeho nepříznivé životní situaci.

1.5.3 Evidence změn

V procesu poradenství je důležité sledovat probíhající změny. Jak říká Zatloukal (2007, s. 195): „za užitečné se považuje zejména zjišťovat změny před sezením a po sezení.“

Před sezením je významné sledovat změny zejména z toho důvodu, že díky nim lze popsat, co se stalo, než nastalo sezení. Od získaných informací se pak může odvíjet následující rozhovor. Mimo jiné lze skrze proběhlé, ač třeba drobné, úspěchy podpořit klienta. Po sezení je dobré sledovat změny z důvodu hodnocení proběhlého sezení z hlediska efektivity pro klienta či jako informace pro výzkum. Z perspektivy terapeutické změny je pak zásadní cíl, ke kterému terapeut a klient dospěli (Zatloukal, 2007, s. 195).

1.5.4 Aktéři

Je nasnadě si více přiblížit jednotlivé aktéry zaangażované do procesu poradenství. Aktér, který je hlavním hybatelem v procesu změny, je klient.

Na každého klienta by mělo být nahlíženo jako na jedinečnou bytost. S tímto pohledem by se měl pojit i individuální přístup ke každému z klientů. Terapie by tedy neměla být aplikováním vzorce řešení na konkrétní případy, ale měla by klientovi poskytnout prostor pro nalezení způsobu řešení, který mu bude nejvíce vyhovovat. Aby klient mohl nalézt pro něj vyhovující způsob řešení, je potřeba ve spolupráci s terapeutem hledat jeho zdroje pomoci. Podle předpokladů tohoto přístupu má totiž každý klient potenciál k řešení svých problémů (Zatloukal, 2007, s. 196).

S tím souvisí i potřeba připojení se ke klientovi či navázání vztahu, který je postaven na rovnocennosti (Zatloukal, 2007, s. 195). Terapeut by měl být bez předsudků, v pozici toho, kdo neví, a mít tzv. otevřenou mysl (Zatloukal, 2018, s. 17). Mezi dalšími charakteristikami terapeuta lze zmínit např. (Timuřák, 2014, s. 39–44):

- Terapeutova opravdovost – jinými slovy, terapeut by si měl být vědom vlastního prožívání. Mimo jiné by měl být v rozsahu svých hranic vůči klientu transparentní.
- Otevřenost vůči klientovu vnitřnímu zážitkovému světu – postoj neodsuzování a přijímání klientova světa.
- Snaha empaticky rozumět klientovi – šetrné nakládání se sdělením od klienta.
- Skutečná snaha být nápomocen – terapeut by měl reflektovat své pohnutky v pomoci klientovi, aby šlo o pomoc klientovi jako takovou bez postranních úmyslů.
- Otevřenost změně – tento postoj může být pro terapeuta zdrojem inspirace.
- Etická zaangažovanost ve vztahu s klientem – neustálé podrobování zásadám etiky.
- Reflexe vlastního hodnotového žebříčku a jeho vlivu na průběh terapie – uvědomování si svého vlastního nastavení a jeho možného působení na průběh terapie atd.

V neposlední řadě má v SFBT své místo i reflektující tým. Může se skládat jak ze studujících, tak z absolventů různých výcviků, oborů psychologie či sociální práce. Jestliže klienti souhlasí s přítomností reflektujícího týmu, v úvodu dojde k představení tohoto týmu spolu se způsobem spolupráce. Během konzultace pak může být rozhovor na chvíli přerušen k získání jejich zpětné vazby. Zpočátku mohou být klienti nesví z přítomnosti dalších cizích lidí. Po ukončení však mnohdy pozitivně hodnotí tento způsob vedení konzultace (Zatloukal, Vítek, 2013, s. 60–66).

1.6 Zhodnocení přístupu

K zjištění účinnosti SFBT byla zpracována řada studií a výzkumů z perspektivy individuálních, párových či skupinových sezení (Walsh, 2010, s. 245–247; Trepper, Dolan, McCollum, Nelson, 2006) a stále vznikají nové. Jako příklad efektivity lze uvést studii, která uvádí značné zlepšení dětí při léčbě problému duševního zdraví. Z měření

rodičů a klinických pracovníků byla zjištěna střední až vysoká úroveň zlepšení. Navíc až 95 % respondentů bylo spokojeno s nabídnutou službou (Perkins, 2006).

Na druhou stranu zaznává vůči přístupu zaměřeného na řešení určitá kritika. Jedním z vedoucích podnětů proti SFBT je to, že je dle některých autorů považována za povrchní. Klienti nemají možnost se podrobněji zabývat svými problémy a s nimi souvisejícími pocity, což může u klientů vyvolat zlehčování problémů. Některým klientům rovněž tento způsob terapie nemusí vyhovovat. Dále panuje u některých autorů, kteří jsou proti tomuto přístupu, obava, že mohou mít začínající terapeuti díky SFBT pocit, že je terapie lehká. Naproti tomu však mnozí vidí v některých principech tohoto přístupu význam (Walsh, 2010, s. 248). V neposlední řadě je důvodem pochybností také délka terapie. Je však naznačováno, že „významné změny lze často dosáhnout i za krátkou dobu“ (Zatloukal, 2007, s. 194).

Aby mohla být osvědčena účinnost SFBT, bylo by třeba provést ještě řadu výzkumů. Avšak dosavadní poznání ze studií a výzkumů její užitečnost potvrzuje (Walsh, 2010, s. 248).

1.7 Využití v kontextu sociální práce

„V současnosti má tento originální příspěvek do rodiny systemických terapií za sebou zhruba čtyřicet let rozvoje u profesionálů s rozličnými základními profesemi – nacházíme SF psychology, sociální pracovníky, technicky vzdělané manažery a samozřejmě psychoterapeuty a kouče, přičemž SF přístup má co nabídnout jak těm klientům, kteří sami chtějí ve svých životech něco měnit, tak i těm ‚nařízeným‘ (typicky klienti, do jejichž života vstupuje OSPOD, soud či probační úředník)“ (Šimková, 2020 [online]).

Se sociální prací je rovněž spjatá i teorie rodinných systémů, která se přiklání k názoru, že člověk si osvojuje vzorce jednání ze své rodiny, či obecná teorie systémů, jež poukazuje na vliv interakce člověka s prostředím a vzájemné působení mezi jednotlivými oblastmi života člověka. Úsilí klienta o změnu se nemusí nutně vázat na současný problém. Toto systémové myšlení upozorňuje na to, že každá změna může mít vliv na celkový systém. Sociálnímu pracovníkovi je tak v tomto přístupu dán prostor pro kreativní způsob práce při hledání řešení (Walsh, 2010, s. 231).

Terapie zaměřená na řešení nabízí sociálnímu pracovníkovi možnost zamyšlení se nad časovým rozvržením sezení s klientem. Zejména co se týká klientovy minulosti,

současnosti a budoucnosti. Nabádá k využití různých technik, když se klient tzv. zadrhne u nějakého problému. Podporuje v zabývání se klientovými silnými stránkami a zdroji. SFBT je tak pro sociální práci účinným způsobem práce s různými klienty. Zároveň je však na sociálního pracovníka kladen nutný požadavek osvojení si potřebných schopností k vykonání užitečné intervence s klientem (Walsh, 2010, s. 248).

Terapie zaměřená na řešení, která byla předmětem této kapitoly, v sobě skrývá mnohá pozitiva a může být pro práci sociálního pracovníka přínosem. Nelze však opomenout nutnost pečlivé přípravy a praxe k získání potřebných zkušeností a dovedností, jelikož přístup klade na sociálního pracovníka určité nároky. Každopádně není pochyb o užitečnosti SFBT jako takové. Ostatně o tom mluví i řada výzkumů a dosavadního poznání, u kterého se na chvíli zastavím v následující kapitole.

2 Dosavadní poznání

Jelikož si tato závěrečná práce klade za cíl analyzovat posuny a hlouběji porozumět procesu změny v poradenských konzultacích (v tomto případě konkrétně u terapie zaměřené na řešení), tak po úvodním představení SFBT se v rámci druhé kapitoly budu zabývat těmito posuny. V úvodu krátce nastíním významné momenty posunu jako takové a uvedu možnosti zkoumání významných momentů skrze různé metody. Na závěr se zaměřím na metodu RFA a uvedu příklady výzkumů uskutečněných touto metodou u terapie zaměřené na řešení. Samotná metoda RFA bude výzkumnou metodou této práce, a proto bude blíže představena v rámci metodologie výzkumu. Cílem dané kapitoly je po úvodním seznámení s termíny jako významné momenty posunu či RFA uvést pár příkladů výzkumu z dosavadního poznání o terapii zaměřené na řešení.

2.1 Významné momenty posunu obecně

Významné momenty či též paradigma významných momentů¹ je jedním z přístupů výzkumu procesu změny v psychoterapii a poradenství (dalšími jsou paradigma procesu a výsledku, design pomáhajících faktorů a design sekvenčních procesů). Obecně se tento výzkum zabývá zjišťováním dílčích aspektů, které vedou k terapeutické změně. Jedna z jeho čtyř strategií – paradigma významných momentů, poskytuje oproti ostatním třem přístupům ucelenější pohled a porozumění změně (Elliott, 2010, s. 123–124).

Výzkum významných momentů je určitý způsob, jak lze identifikovat podstatné chvíle v průběhu terapie. V tomto přístupu se má za to, že k lepšímu porozumění procesu změny jsou klíčové tzv. pomáhající/bránící momenty (Timulak, 2010, s. 421–422).

Významné momenty posunu mohou být označeny klienty, terapeuti či externími hodnotiteli. Užitá metodologie k analýze těchto výzkumů může být různá. Mezi známé patří získání odpovědí formou dotazníků HAT (The Helpful Aspects of Therapy) nebo IEQ (The Important Events Questionnaire). Oba se zaměřují na získání klientova úhlu pohledu. Stejně tak se na klienta zaměřuje jiná metoda – CCI (The Client Change Interview), jež získává potřebné odpovědi formou rozhovoru (Pivolusková, Řiháček, Čevelíček, Ukropová, 2021, s. 3–4).

---

¹ Někdy též „výzkum významných událostí“ (Timulak, 2010), „významných epizod“, „užitečných a překážejících událostí“ nebo „důležitých událostí“ (Pivolusková a kol., 2021).

Je více možností, na co se lze zaměřit v rámci zkoumání významných momentů posunu. Mezi jednotlivé aspekty, které lze studovat, patří (Pivolusková a kol., 2021, s. 4–5):

- Taxonomie významných událostí
- Momenty empowermentu
- Momenty vhledu
- Významné momenty z pohledu terapeuta
- Vztah mezi jednotlivými aspekty významných momentů
- Výsledek terapie aj.

Významné momenty posunu se mohou z pohledu terapeuta a klienta různit. Nemusí se shodovat. Mezi jejich vnímáním mohou existovat značné rozdíly. Klienti většinou tíhnou k afektivní a vztahové složce v rámci poskytované terapie. Oproti tomu terapeuti se zaměřují více na její kognitivní stránku, což může být přínosem pro praxi ústící v lepší pochopení klienta a jeho prožívání zaměřením se na vztah (Timulak, 2010, s. 441). Na to navazuje Pivolusková a kol. (2021, s. 23–24), když říká, že významné momenty v sobě nesou více emocí a větší hloubku, která je nasměřovaná k řešení. Mimo jiné upozorňuje, že významné momenty jsou spojeny s problémy, kvůli kterým klienti přicházejí, a lze se díky nim orientovat v procesu směrem k žádanému cíli. Na závěr dodává, že mnohé výzkumy potvrzují důležitost významných momentů posunu při práci s klientem.

2.2 Významné momenty diskurzivního posunu

Další možnost, jak zkoumat významné momenty, je skrze konverzační a diskurzivní analýzy. Druhý zmiňovaný směr v sobě zahrnuje celou řadu různých metod výzkumu, mezi něž se řadí i RFA (Recursive Frame Analysis) (Zatloukal, 2020, s. 37; Keeney, Keeney, Chenail, 2012, s. 1). Tato metoda bude užita i v rámci této závěrečné práce, a proto bude blíže představena v další kapitole. Zde bude metoda zmíněna v kontextu dosavadního poznání o terapii zaměřené na řešení.

Následující část nabídne ukázkou dvou výzkumů, které se zabývají konverzační a diskurzivní analýzou. Konkrétně se zaměřují na analýzu metodou RFA. S ohledem na závěrečnou práci, jež se zabývá významnými momenty posunu, je na místě zmínit pár studií zabývajících se touto oblastí.

2.2.1 Jeffrey Cotton a jeho výzkum

Cotton (2010) realizoval výzkum k popsání procesů v průběhu poradenské konzultace. Jednalo se o zkoumání jednoho případu sezení Insoo Kim Berg s klientkou za využití terapie zaměřené na řešení. Autor se v rámci výzkumu věnuje analýze procesu vedení rozhovoru, kde se zaměřuje na to, jak terapeutčiny otázky v SFBT ovlivňují odpovědi klienta v průběhu sezení. Snaží se tedy zjistit, jak probíhá praxe v terapii zaměřené na řešení, a využít zjištěných poznatků o terapeutické změně v průběhu sezení k efektivnějšímu poskytování terapie.

SFBT je terapií, která se neustále rozvíjí. Vznikají nové studie v této oblasti, ale i přesto je patrná určitá mezera ve výzkumech zaměřených na proces. Právě z toho důvodu byl vypracován tento výzkum, který by svými náměty dal podnět ke vzniku nových studií nebo výzkumů založených na důkazech.

V rámci výzkumu je využita metoda RFA, která dokáže analyzovat vzájemnou interakci mezi terapeutkou a klientkou s ohledem na proces terapie. Autor se zabývá dvěma výzkumnými otázkami:

1. Jak jazyk Insoo Kim Berg v SFBT ovlivňuje rozhovor v terapii?
2. Jak je klientka ovlivněna otázkami od Insoo Kim Berg ve vztahovém a terapeutickém kontextu?

Na základě videonahrávky získané ze sezení Insoo Kim Berg s klientkou byl uskutečněn přepis a analýza dat. Na sezení k Insoo Kim Berg přichází klientka Robin se vztahovými problémy s manželem Edem. V rámci zkoumání nahrávky byla data roztříděna a kategorizována do tzv. galerií. To výzkumníkovi umožnilo sledovat proces změny a odlišnosti v jednotlivých konverzačních tématech na základě vlivu terapeutky a reakcí klientky v průběhu sezení. Role RFA se ukázala zejména v nalezení změn v procesu během sezení a posunech v konverzaci mezi terapeutkou a klientkou.

V průběhu terapie byla diskutována řada témat. Klientka přicházela nejdříve s problémovými výroky. Aby se terapeutka mohla s klientkou posunout dál od těchto témat, zazněly vztahové otázky, otázky na výjimky, škálovací otázky apod. Mnohé z těchto otázek pomohly terapeutce zjistit zpětnou vazbu od klientky např. o situacích, kdy se problém nevyskytl. Dále tím také získala představu o silných stránkách klientky, se kterými může dále pracovat. Terapeutka flexibilně reagovala na sdělení klientky.

V momentu, kdy Robin stále opakovala problémové výroky, tak Insoo Kim Berg se snažila navázat otázkou na výjimky až se jí podařilo dopracovat k úkolu pro Robin. Mimo jiné ke směřování k úkolu významně přispěla i konverzace o silných stránkách, jež mohou zároveň klientce pomoci během plnění zadaného úkolu. Nehledě na to, už samotná otázka na odlišnost v úvodu sezení dávala klientce prostor pro změnu. V rámci celého sezení se terapeutka snažila o vyjadřování výše zmiňovaných pomocných otázek. Svým snažením tak docílila posunu od mluvení o problémech k mluvení o řešeních.

Předkládaný výzkum se snažil ukázat, jak je realizována terapie zaměřená na řešení v praxi. Otázky, které v průběhu sezení zaznívaly, v sobě obsahovaly prvek určitých předpokladů. Zároveň byly účinným nástrojem k posunu od konverzace o problémech ke konverzaci o řešeních. RFA tak přispěla v rámci tohoto výzkumu k dalšímu potvrzení předpokladu, že klienti mají snahu se změnit a mají k tomu i potřebné zdroje. Mimo jiné je určitě na místě zmínit kreativní prvek SFBT, který Insoo Kim Berg v rámci terapie využívala. Tvořivě využila jazyka klientky ke směřování k žádanému cíli. Celkově tedy výzkum schválil správnost užití technik terapeutkou, a tím přispěl k dalšímu rozvoji SFBT jako svébytné terapie.

2.2.2 Bovee-akyurek se spolupracovníky a jejich výzkum

Bovee-akyurek, Chenail a Erolin (2019) uskutečnili výzkum, který se zabýval terapeutickým procesem Insoo Kim Berg s klienty. V tomto případě se jednalo o párovou terapii. Figuranti Leslie a Bill pro účely školení hráli problémy v jejich dlouholetém manželství. Témata rozhovoru zahrnovala např. otázky zodpovědnosti, péče o děti a o domácnost, finanční otázky či komunikaci a vzájemnou důvěru.

Terapeut v průběhu sezení pokládá otázky zaměřené na směřování k žádanému cíli. Důležitým prvkem v SFBT je i zvědavost, která zjišťuje potřeby klienta, a je tak nutným předpokladem k tvorbě změny. Díky tomuto postoji je možné se posouvat k žádanému cíli. Mezi otázky patří např. otázky na výjimky, škálování, zázračné otázky či otázky na silné stránky klienta apod.

V daném výzkumu byla použita metoda RFA k zjištění probíhajících procesů v průběhu sezení. Konkrétně se autoři zaměřili na zjišťování vzájemných vztahů mezi potřebami klientů a vznikem řešení. Není mnoho výzkumů zabývajících se tímto směrem.

I to byl jeden z důvodů vzniku této studie. Dalším důvodem bylo pomoci terapeutům v SFBT účinněji pracovat s klienty.

Data byla zanalyzována způsobem příznačným pro RFA, a tedy kategorizována dle pojmosloví RFA (galerie, rámce aj.). Studie zahrnovala dvě sezení terapeutky s klienty. Byl sledován proces způsobu práce od fáze problémů, kde se terapeutka dozvídala, jak klienti vnímají problém. Přes fázi cíle, v níž se zjistilo, že potřeby klientů (jednoho či druhého z páru) se promítly i do představ o řešení jejich situace. Až k fázi výjimek, kdy terapeutka zjišťovala různé situace výjimek a snažila se s klienty nacházet jejich silné stránky. Následně se pak terapeutka vrátila zpátky do fáze cílů, aby se tak mohli dostat k přesnějšímu definování jejich řešení. Terapeutka pro lepší pochopení klientů jejich potřebám, cílům aj. užívá například škálovací otázky, aby klienti mohli vidět své potřeby jasněji, a tím odkrývat i žádaný cíl, nebo se vrací v rozhovoru zpět a shrnuje to, co doposud v rozhovoru zaznělo apod.

Celkově z výzkumu vyplynula provázanost mezi potřebami klienta a navrženým řešením. Výsledky výzkumu zároveň kladou důraz na roli terapeuta v průběhu sezení, kdy by se terapeut měl věnovat klientovým potřebám a pracovat s nimi, protože tím může přispět ke změně terapeutického sezení od probírání problémů k jejich řešení. Jelikož SFBT vychází z předpokladu, že klient má tzv. klíče k vytvoření řešení.

Z výše uvedeného lze vyvodit, že terapie zaměřená na řešení může být velmi účinným nástrojem při práci s klienty. Metoda RFA pak dává prostor pro detailnější popis procesu v průběhu terapie, což může dát vzniku novým a cenným poznatkům pro praxi nejen terapeutů, ale i sociálních pracovníků. V následující části se tedy zaměřím na SFBT za využití metody RFA.

3 Metodologie

V rámci následující kapitoly představím metodu RFA, která byla zvolena pro tento výzkum. Definuji výzkumný cíl a výzkumnou otázku a představím výzkumný soubor spolu s popisem sběru dat. Na závěr nastíním způsob zpracování dat. Cílem této kapitoly je představit vybranou metodologii a popsat, jakým způsobem byl výzkum zpracován.

3.1 Výzkumný cíl a výzkumná otázka

Cílem výzkumu bylo analyzovat posuny a hlouběji porozumět procesu změny v poradenských konzultacích. Výzkumná otázka zněla následovně: Jaké jsou významné momenty diskurzivního posunu v poradenských konzultacích?

3.2 Metodologický rámec výzkumu

V závěrečné práci jsem se zaměřila na kvalitativní výzkum, jehož cílem je dle Dismana (2011, s. 285) porozumět světu kolem nás. „V typickém případě kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky“ (Hendl, 2016, s. 46). Existují různé typy kvalitativních výzkumů. Jedním z nich je i analýza, kterou se budu ve své práci zabývat (Strauss, Corbin, 1999, s. 12). Pro výzkum jsem zvolila konkrétně metodu Recursive Frame Analysis (česky rekurzivní analýza rámců a zkráceně RFA), jež vychází z diskurzivní analýzy (Zatloukal, 2020, s. 37).

Diskurzivní analýza je přístup, který v sobě zahrnuje velkým množství výzkumných metod. Díky svému názvu je tento přístup pojmenován jako diskurzivní, čímž odkazuje na různé pohledy chápání světa. Zabývá se zejména rozhovory a může významně přispět při výzkumu terapeutických sezení (Zatloukal, 2019, s. 228–231).

RFA je pak chápána jako metoda, jež se využívá k „výzkumu procesu změny v terapii, poradenství a dalších pomáhajících profesích zaměřených na konverzaci s klienty“ (Zatloukal, 2019, s. 238). „V rámci RFA se znázorňují jednotlivé rámce konverzace a zároveň se sledují posuny v rámci tzv. „tříaktové struktury““ (Zatloukal, 2020, s. 37). Tato struktura je tedy složena ze tří základních aktů či dějství (Reiter, Jung, Popham, Fitzgerald, Garcia, de Perez, Lockhart, Villanueva, 2020, s. 2087):

1. Akt I. – rámec, kde se řeší klientovy problémy
2. Akt II. – rámec změny, který se otevírá během konverzace s klientem

3. Akt III. – rámec zabývající se zdroji klienta

Pro lepší pochopení metody popsal Chenail (1995, s. 8–9) základní prvky, kterých si během své výzkumnické praxe všiml:

- Zacyklení konverzace (Torgued Talk) – jde o konverzaci, ve které nedochází k žádné změně, klient terapeutovi dokola opakuje, co již zaznělo a neposouvají se v konverzaci dál.
- Otevření uzavřeného (Opening up Closings) – jedná se o techniku, která může pomoci během procesu změny. Terapeut užívá slova, která umožní posun v konverzaci od probíraného tématu k novému. V rámci tohoto prvku autor dále zmiňuje opačnou situaci tzv. uzavírání otevřeného (Closing down opening), jež může konverzaci, která se jeví, že by měla potenciál, uzavřít.

RFA je nástroj, který umožňuje zachytit terapeutický proces, který se může skládat z mnoha posunů a změn během konverzace (Keeney, Keeney, Chenail, 2015, s. 26). V rámci konverzace lze zkoumat buď detailně celý rozhovor, nebo se zabývat jen jeho určitými částmi (Zatloukal, 2020, s. 37). V této práci byly v rámci uskutečněného výzkumu zkoumány významné momenty diskurzivního posunu (viz výše).

3.3 Výzkumný soubor a popis sběru dat

Pro výběr výzkumného souboru byla použita metoda záměrného (účelového) výběru. Dle Miovskeho (2006, s. 135) „za záměrný (někdy také účelový) výběr výzkumného vzorku označujeme takový postup, kdy cíleně vyhledáváme účastníky podle jejich určitých vlastností.“

Výzkumný soubor v diplomové práci tvoří tři videonahrávky terapeutických konzultací, které byly poskytnuty Mgr. Leošem Zatloukalem, Ph.D. et Ph.D. Terapeuty, kteří vedli sezení, byli Steve de Shazer a Insoo Kim Berg. Klientkou v rozhovoru č. 1 byla vdaná žena středního věku, v rozhovoru č. 2 mladá dívka a matka dvou dětí a v rozhovoru č. 3 byly klienty manželský pár žijící přes 10 let v manželství. Nahrávky sloužily jako zdroj pro transkripci a analýzu dat metodou RFA.

„Videozáznam je dokonalejší formou fixace kvalitativních dat. Kromě zvuku zde máme k dispozici také obraz“ (Miovský, 2006, s. 198). Nahrávka nám tedy umožňuje širší využití (detailnější analýza účastníků s ohledem na různé aspekty, zastavení

a opakované shlédnutí nahrávky apod.). Získané videonahrávky slouží pro výuku terapeutů a poradců. Účastníci byli o pořízení a účelu záznamu informováni od tvůrců videonahrávky. S ohledem na charakter nahrávky a její účel tedy nebylo potřeba data anonymizovat.

3.4 Metoda zpracování dat

Po získání videonahrávek byl proveden přepis rozhovorů neboli transkripce u dvou ze tří rozhovorů. Transkript popisuje Hendl (2016, s. 212) jako „proces převodu mluveného projevu z interview nebo ze skupinové diskuse do písemné podoby.“

Jelikož se jedná o nahrávky v anglickém jazyce, opatřila jsem je přepisem v angličtině. Jeden ze tří rozhovorů již anglickou verzi transkripce obsahoval. Zbylé dva jsem zpracovala pomocí placeného portálu Noota.io, který vyhotovil prvotní verzi anglického přepisu. Ten bylo potřeba opětovně projít a s pomocí videonahrávky opravit chyby v přepisu či správně zařadit osoby k odpovídajícím textům. Poté došlo k přeložení všech anglických přepisů do českého jazyka skrze překladač Deepl.com. Opět bylo potřeba přepisy projít a opravit chyby v překladu. Následně byly umístěny na uložiště Disk Google a do programu ELAN. Poté byl transkript připraven k analýze.

Jména účastníků či jiné citlivé údaje byly ponechány v původním znění (viz výše). Pro lepší přehlednost byli terapeuti označeni zkratkou T, T1 nebo T2 a účastníci konzultací zkratkami K, K1 nebo K2. Pro lepší orientaci jsou nahrávky časově označeny po každých pěti minutách a každý odstavec je označen příslušným číslem. V přepisu jsou dále označena nejasná sdělení červeně či červeným písmenem „X“ v případě, kdy nebylo rozumět vůbec. V závorkách je zaznačena neverbální komunikace a projevy jako smích, gesta, pauza aj. V textu jsou ponechána autentická sdělení. Přepis tedy nebyl gramaticky opravován.

Rozhovory byly analyzovány metodou RFA (viz výše). Výsledek analýzy byl zachycen do tabulek o třech dějstvích za pomoci víceúrovňového formátování.

4 Interpretace dat

V následující části se budu zabývat popisem výsledků analýzy dat metodou RFA. V rámci jednotlivých podkapitol jsou nejdříve představeny jednotlivé konzultace s jejich průběhem a informací o počtu zapojených osob. V konverzaci je sledována dějová linie s momenty posunu. Znázornění jednotlivých rozhovorů lze vidět v příložených tabulkách.

Pro výzkum byly vybrány tři konzultace, v rámci kterých budou detailněji popsány čtyři témata s významnými momenty posunu od každého rozhovoru. Byly zvoleny významné momenty posunu, při nichž byl zřejmý přesun mezi jednotlivými akty. S ohledem na kapacitu diplomové práce nebylo možné představit veškeré významné momenty zachycené v rámci analýzy metodou RFA.

4.1 Rozhovor č. 1

Předmětem analýzy metodou RFA byla anglická videonahrávka konzultace s klientkou vedená terapeutkou Insoo Kim Berg. Nahrávka již obsahovala anglický přepis v samostatném dokumentu, a tak jej stačilo přeložit do českého jazyka. Po přeložení textu byla videonahrávka i s přepisy a neverbální komunikací vložena do programu ELAN, jenž umožňuje detailnější analýzu rozhovoru. Čas nahrávky se pohyboval okolo jedné hodiny.

V úvodu si terapeutka bere slovo a představuje klientce, co je během sezení čeká. Za vedení terapeutky a jejích pomocných otázek rozhovor prochází několika tématy jako partnerský vztah, finance, práce, děti aj. Klientka na začátku nemá jasnou představu o dalším směřování svého života. V průběhu rozhovoru se však odhalují konkrétní kroky, které může podniknout. Terapeutka tak klientku na závěr sezení povzbudí k těmto krokům a v pokračování již nastolených kroků, které jí pomáhají.

Označení osob v přepisu:

T = terapeutka

K = klientka

Pro přehlednost byly odstavce označeny čísly 1–886 (viz závorky u jednotlivých textů níže). Tři sloupce, v rámci kterých dochází k posunu konverzace, jsou následující:

Akt I. = problémy a nedostatky

Akt II. = inspirace a příprava pro změnu

Akt III. = rozvíjení změn a rámce zdrojů

V rozhovoru č. 1 bylo zaznamenáno 17 témat. Jednalo se o:

1. Nejasná představa budoucnosti
2. Větší partnerský vztah
3. Finance
4. Fungování v partnerství
5. Síla klientky
6. Relaps
7. Úleva
8. Manželův postřeh
9. Práce
10. Změna
11. Děti
12. Víkend bez dětí
13. Manželova nechápavost
14. Kontrola
15. Možnost odchodu ze vztahu
16. Lež
17. Zvládání

Z důvodu obsáhlosti analýzy byla vybrána dílčí témata, která budou níže blíže představena. K snazšímu porozumění analýzy je možné nejdříve shlédnout doslovnou transkripci ze sezení. Pro větší výpovědní hodnotu přepisu je v závorkách zachována vypozerovaná neverbální komunikace.

4.1.1 Téma č. 7

Téma rozhovoru č. 7 se odehrálo mezi 25. a 30. minutou. Jednalo se o delší časový úsek rozhovoru.

T: „Jistě. Dobře (dotkne se brýlí a podívá se dolů). Uh... zeptám se Vás na další zvláštní otázku.“ (317)

- K: „Dobře (usměje se a napije se).“ (318)
- T: „Dobře. Um (pauza)... to asi bude vyžadovat trochu více vaší představivosti. Zní to tak (gesto rukou), že jste velmi kreativní typ člověka. Um... řekněme... um... po um... po um... dneska jsme si povídaly a uh zřejmě (gesto rukou) půjdete domů a budete se věnovat čemukoli (gesto rukou), co děláte zbytek dne a uh (podívá se dolů) uh půjdete dneska večer spát...a představte si, že nemáte žádné děti? (gesto rukou)“ (319)
- K: „Ne z mých vlastních (kývne hlavou).“ (320)
- T: „Ne z Vašich vlastních... a Vy a Váš manžel nemáte děti? (gesto rukou)“ (321)
- K: „Ne (kývne hlavou).“ (322)
- T: „Dobře. Um... když oba spíte a v domě je dnes večer (gesto rukou) ticho a... stane se zázrak.“ (323)
- K: (směje se) (324)
- T: „(usměje se) Nebylo by to hezké?“ (325)
- K: „Ano.“ (326)
- T: „Jo, a ... (vzhlédne) s tímhle zázrakem zmizel problém, kvůli kterému jste přišla (gesto rukou) za Jennifer (gesto rukou a pauza). Protože spíte, nevíte (gesto rukou), že se to stalo uprostřed noci (pokývání hlavou).“ (327)
- K: (kývne hlavou) (328)
- T: „Takže až se zítra ráno (gesto rukou) probudíte... co pro Vás bude prvním vodítkem, že je něco jinak, že se v noci muselo (gesto rukou) něco stát? Problém je pryč. Co (gesto rukou) pro Vás bude prvním vodítkem, které Vám řekne: Páni, tady musí být něco (gesto rukou) nového.“ (329)
- K: „Um (pohled pryč, úsměv, pauza a napije se) Nevím. Um (pauza)... To je velmi dobrá otázka. Líbí se mi (usměje se), ale nevím jak, ale (dotkne se úst) opravdu nevím, jak odpovědět.“ (330)
- T: „(nakloní se dopředu a gestikuluje rukou) Když otevřete oči (pauza), co bude první (pauza)... páni, dnes je něco jinak (gesto rukou). Dnes ráno je něco jinak (dotkne se brýlí). Jak to poznáte?“ (331)

- K: „*Já (pauza) ... Myslím, že chci říct, že bych (gesto rukou) měla pocit, že bych na to měla šestý smysl,*“ (332)
- T: „*Dobře (přikývne hlavou).*“ (333)
- K: „*ale naučila jsem se (pauza) mé zkušenosti mi částečně ukázaly, že ... nebo velmi velmi klíčové situace (gesto rukou), které byly zcela (gesto rukou) opačné mým pocitům. Jinými slovy, pokud jsem měla dobrý pocit z důvěry nebo něčeho jiného...(gesto rukou).*“ (334)
- T: *(kývne hlavou)* (335)
- K: „*Zjistila jsem, že to neplatí. Takže když...(přeslech)*“ (336)
- T: „*Stal se zázrak. Stal se zázrak (gesto rukou). O to všechno je postaráno... všechny problémy zmizely (gesto rukou).*“ (337)
- K: „*No, možná mám ten pocit, ale nevěřila bych (gesto rukou) mu.*“ (338)
- T: „*Takže byste byla trochu opatrná?*“ (339)
- K: „*Uh-huh (kývne hlavou).*“ (340)
- T: „*Jaký (gesto rukou) by byl Váš pocit?*“ (341)
- K: „*(pauza) Obrovská úleva.*“ (342)
- T: „*Úleva (kývne hlavou). Dobře. Takže cítíte, že první věc (gesto rukou), kterou si uvědomíte, je, že se mi ulevilo.*“ (343)
- K: *(kývne hlavou)* (344)
- T: „*Dobře. Jak (pauza a gesto rukou) ... Co Vám to řekne? Páni, ulevilo se mi (gesto ruky a nakloní se dopředu).*“ (345)
- K: „*(pauza) Vstávala bych klidně, místo abych se probouzela s pocitem...*“ (346)
- T: *Dobře (přikývne hlavou).* (347)
- K: „*víte, mám dnes 25 (gesto rukou) věcí, které musím dnes udělat.*“ (348)
- T: „*Jistě. Dobře. Takže se cítíte uvolněně? (gesto rukou)*“ (349)
- K: „*Uh-huh (kývne hlavou).*“ (350)
- T: „*Probudíte se s pocitem uvolnění (gesto rukou).*“ (351)

- K: „**Uh-huh** (kývne hlavou).“ (352)
- T: „**Mohu si dát na čas** (gesto rukou). **To je to, co máte na mysli?**“ (353)
- K: „**Správně. Správně. Správně** (kývne hlavou).“ (354)
- T: „**Dobře. A co dál?**“ (355)
- K: (pauza) **Myslím, že bych měla jiný přístup k práci. Dělal bych to, ale** (pauza)...**Nechtěla bych podle toho žít a zemřít.**“ (356)
- T: „**Dobře. (přikývne hlavou). Takže...**“ (357)
- K: „**Je tam** (gesto rukou), protože nemám nic jiného na práci nebo co bych teď dělala se svým životem. **Nevěmji se dětem, takže je nemusím brát** (gesto rukou) **sem nebo tam a nemusím dělat pleny a podobné věci...**“ (358)
- T: „**Takže byste o práci přemýšlela jako o zajímavém projektu?** (gesto rukou)“ (359)
- K: „**Uh-huh** (kývne hlavou).“ (360)
- T: „**Než aby to byla situace ,udělej, nebo zemřeš‘** (gesto rukou).“ (361)
- K: „**Ano** (kývne hlavou).“ (362)
- T: „**Abyste se necítila tak zoufale** (gesto rukou). **Budete se cítit uvolněněji** (přeslech).“ (363)
- K: „**Ano. Ano** (kývne hlavou).“ (364)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
	<p>7. Úleva</p> <p>7.1. Myslím, že chci říct, že bych měla pocit, že bych na to měla šestý smysl, (332)</p>	

<p>7.3. Zjistila jsem, že to neplatí. Takže když... (336)</p> <p>7.5. No, možná mám ten pocit, ale nevěřila bych mu. (338)</p>	<p>7.2. pokud jsem měla dobrý pocit z důvěry nebo něčeho jiného... (334)</p> <p>7.4. všechny problémy zmizely. (337)</p> <p>7.6. Takže byste byla trochu opatrná? (339)</p> <p>7.7. Uh-huh. (340)</p> <p>7.8. Jaký by byl Váš pocit? (341)</p>	<p>7.9. Obrovská úleva. (342)</p> <p>7.10. Co Vám to řekne? (345)</p> <p>7.11. Vstávala bych klidně, (346)</p> <p>7.12. Takže se cítíte uvolněně? (349)</p> <p>7.13. Uh-huh. (350)</p> <p>7.14. Probudíte se s pocitem uvolnění. (351)</p>
--	--	--

		7.15. Uh-huh. (352)
		7.16. Mohu si dát na čas. To je to, co máte na mysli? (353)
		7.17. Správně. Správně. Správně. (354)
		7.18. A co dál? (355)
		7.19. Myslím, že bych měla jiný přístup k práci. Dělala bych to, ale... Nechtěla bych podle toho žít a zemřít. (356)
		7.20. Takže byste o práci přemýšlela jako o zajímavém projektu? (359)
		7.21. Uh-huh. (360)
		7.22. Než aby to byla situace ,udělej, nebo zemřeš‘. (361)
		7.23. Ano. (362)
		7.24. Abyste se necítila tak zoufale. Budete se cítit uvolněněji. (363)
		7.25. Ano. Ano. (364)

Tabulka 1: Úleva

Téma č. 7 v sobě zahrnovalo celkem 25 podtémat. V úvodu byla klientka neurčitá (7.1–7.2) až odměřená (7.3). Terapeutka se však snažila konverzaci posunout z aktu I. představením preferované budoucnosti klientce (7.4). Klientka se však stále držela

nedůvěřivě v aktu I. (7.5). Terapeutka na klientku navázala návodnou otázkou, která následně umožnila přesun konverzace přes akt II. (7.6–7.8) až do aktu III. (7.9–7.25), kde se konverzace udržela v rámci daného tématu až do konce. Odtud také název tématu č. 7. V rámci tématu byla zachycena 2 podtémata v aktu I., 6 podtémat v aktu II. a 17 podtémat v aktu III.

4.1.2 Téma č. 10

Téma rozhovoru č. 10 se odehrálo mezi 33. a 35. minutou. Jednalo se o kratší časový úsek.

T: „Dobře... *ale on...* (gesto rukou) *kdybyste mu řekla tohle, co by udělal?* (gesto rukou)

Myslím tím, že by s Vámi (gesto rukou) *možná nešel na pláž, ale co by s Vámi udělal jinak?* (gesto rukou a napije se)“ (421)

K: „*No, nejspíš by si myslel, že se stalo něco, co mi ubralo chuť do práce.*“ (422)

T: „*Libí se Vám to?* (přikývne hlavou)“ (423)

K: „(pauza) *Já ne* (pauza)...“ (424)

T: (napije se) (425)

K: „*On nemá on nemá* (gesto rukou) *s mou prací žádný problém.*“ (426)

T: (kývne hlavou) (427)

K: „*um* (pauza a dotkne se úst)... *má nějaké problémy s tím, že o víkendech nejsem součástí obrazu jeho rodiny* (gesto rukou),“ (428)

T: (kývne hlavou) (429)

K: „*ale během týdne* (gesto rukou) *je to... chci říct, že mám naprostou volnost* (gesto rukou). *Nemusím být doma v určitou hodinu...*“ (430)

T: „*Dobře* (přikývne hlavou).“ (431)

K: „*když nejsem doma na večeri...*“ (432)

T: „*Dobře.*“ (433)

K: „*protože často pracuji...*“ (434)

- T: „Jistě.“ (435)
- K: „On prostě... on... (gesto rukou)“ (436)
- T: „Je tak trochu... je tak trochu (gesto rukou) ... **žije s tím** (přeslech a gesto rukou).“ (437)
- K: „Je velmi... Jo, je velmi vyrovnaný.“ (438)
- T: „Vyrovnaný (kývne hlavou).“ (439)
- K: „Ano.“ (440)
- T: „Takže by se to pro něj změnilo? (gesto rukou) Ano. Ale předpokládejme, že tenhle zázrak (gesto rukou) a problém se vyřeší. Problém je vyřešen pro Vás.“ (441)
- K: (kývne hlavou) (442)
- T: „Co by řekl o tom, čeho (gesto rukou) **by si na Vás všiml jiného?** v čem jste jiná?“ (443)
- K: „(kývne hlavou) **Že jsem uvolněnější. Jsem šťastnější.**“ (444)
- T: „Ano (přikývne hlavou).“ (445)
- K: „**Nejsem ve stresu.**“ (446)
- T: „Ano (přikývne hlavou).“ (447)
- K: „Um... byla bych víc... **viděl by, že jsem láskyplnější.**“ (448)
- T: „Ach (kývne hlavou).“ (449)
- K: „**Víte, myslím tím, že by došlo k určitým fyzickým změnám** (přikývne hlavou).“ (450)
- T: „Takže by se mu to líbilo? (gesto rukou)“ (451)
- K: „Uh-huh (přikývne hlavou).“ (452)
- T: „Tato část.“ (453)
- K: „Uh-huh (přikývne hlavou).“ (454)
- T: „**Má rád...chce se k Vám chovat láskyplně.**“ (455)
- K: „**Ano. Je velmi láskyplný** (pokývnutí hlavou).“ (456)

T: „Ach. Dobře (kývne hlavou). **Takže můžete** (gesto rukou)... **můžete být láskyplnější** (gesto rukou) **k sobě navzájem?**“ (457)

K: „**Uh-huh.**“ (458)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
<p>10.2. No, nejspíš by si myslel, že se stalo něco, co mi ubralo chuť do práce. (422)</p> <p>10.3. má nějaké problémy s tím, že o víkendech nejsem součástí obrazu jeho rodiny, (428)</p> <p>10.4. ale během týdne je to... chci říct, že mám naprostou volnost. (430)</p> <p>10.5. žije s tím. (437)</p>	<p>10. Změna</p> <p>10.1. co by s Vámi udělal jinak? (421)</p> <p>10.6. čeho by si na Vás všiml jiného? (443)</p>	<p>10.7. Že jsem uvolněnější. Jsem šťastnější. (444)</p>

		10.8. Nejsem ve stresu. (446)
		10.9. viděl by, že jsem láskyplnější. (448)
		10.10. Víte, myslím tím, že by došlo k určitým fyzickým změnám. (450)
		10.11. Má rád...chce se k Vám chovat láskyplně. (455)
		10.12. Ano. Je velmi láskyplný (456)
		10.13. Takže můžete... můžete být láskyplnější k sobě navzájem? (457)
		10.14. Uh-huh. (458)

Tabulka 2: Změna

Téma č. 10 se skládalo s celkem 14 podtémat. Téma souvisí s předchozím uváděným tématem. Úvod rozhovoru začal v aktu II. (10.1), avšak klientka se ihned přesunula do aktu I., kde nějakou dobu zůstala (10.2–10.5). Terapeutka pak následně uvedla otázku na výjimky (10.6), která klientku přesunula až do aktu III., kde byla i konverzace v rámci tohoto tématu uzavřena (10.7–10.14). Téma č. 10 zaznamenalo 4 podtémata v aktu I., 2 podtémata v aktu II. a 8 podtémat v aktu III.

4.1.3 Téma č. 11

Téma rozhovoru č. 11 se odehrálo mezi 35. a 37. minutou. Jednalo se o kratší časový úsek rozhovoru.

T: „Dobře (dotkne se úst). Tak dobře. Co dál? Co dalšího by viděl, jak...“ (459)

K: „Byl by byl by rád, kdyby děti byly š’astnější, zejména jeho dcera.“ (460)

- T: *(kývne hlavou)* (461)
- K: *„Má velké problémy s tím, že s nimi netrávím čas,“* (462)
- T: *(kývne hlavou)* (463)
- K: *„a doma jsem velmi uzavřená (gesto rukou) a nevrhá... (přeslech)“* (464)
- T: *„Když (gesto rukou) jsou?“* (465)
- K: *„když tam jsou.“* (466)
- T: *„když tam jsou.“* (467)
- K: *„Je to jako... Já je prostě ne... Já je prostě nechci mít u sebe. Nemám... nemám dost času s manželem sama...“* (468)
- T: *„Jistě (kývne hlavou).“* (469)
- K: *„Jsem vystresovaná z práce a velmi velmi unavená.“* (470)
- T: *„Jistě (kývne hlavou).“* (471)
- K: *„Um... a zjistila jsem (pauza), že... Chtěla bych mít dobrý vztah s dětmi.“* (472)
- T: *„Chtěla? (přikývne hlavou)“* (473)
- K: *„Ale já... nemám na to energii.“* (474)
- T: *„Ah (kývne hlavou).“* (475)
- K: *„Nemám hluboké (gesto rukou) rezervy, které bych tomu mohla věnovat...“* (476)
- T: *„Ano“* (477)
- K: *„a tak je pro mě prostě jednodušší se stáhnout (přeslech).“* (478)
- T: *„Takže (gesto rukou). Ano. Takže pro něj by se pravý důkaz zázraku (gesto rukou) ukázal o víkendu? Jak byste byla (gesto rukou) jiná s jeho dětmi?“* (479)
- K: *„Ano (kývne hlavou).“* (480)
- T: *„To by byl skutečný důkaz (gesto rukou).“* (481)
- K: *„Ano (kývne hlavou).“* (482)

- T: „Dobře. Řekněte mi (gesto rukou), jak se budete o víkendu chovat jinak? Předpokládejme, že se stane zázrak a všechna ta (gesto rukou) zášť...“ (483)
- K: (napije se) (484)
- T: „a problémy s jeho dětmi jsou vyřešeny (gesto rukou). Jak se pro Vás situace změnila? Co byste dělali o víkendu, co teď neděláte?“ (485)
- K: „(pauza) Měla bych na ně více času o víkendech.“ (486)
- T: „Uh-huh (přikývne hlavou).“ (487)
- K: „Uspořádala bych si práci tak, abych byla o víkendech více k dispozici...“ (488)
- T: (kývne hlavou) (489)
- K: „nebo k dispozici jeden celý den o víkendu a pak možná půl dne jiný den.“ (490)
- T: „Dobře (přikývne hlavou). A tak... (gesto rukou)“ (491)
- K: „A chodili bychom na večere...“ (492)
- T: „Ah.“ (493)
- K: „Nemusela bych dělat večeri. To mě stresuje.“ (494)
- T: „Jistě (kývne hlavou).“ (495)
- K: „A um (pauza)...“ (496)
- T: „Co ještě? Co by se ještě o víkendu změnilo?“ (497)
- K: „(pauza) Myslím, že kdybych byla více finančně (pohled dolů) zajištěna, nevidilo by mi, že bych mohla přijít o některé klienty...“ (498)
- T: (kývne hlavou) (499)
- K: „a a vzít si jeden nebo dva volné víkendy a nemusela být...“ (500)
- T: „Takže byste si více vybírala klienty? (gesto rukou a kývnutí hlavou)“ (501)
- K: „Ano (kývne hlavou).“ (502)
- T: „Ano. Takže to budete kontrolovat? (gesto rukou)“ (503)
- K: „Ano.“ (504)

T: „Ano. Dobře. Předpokládejme, že byste to dokázala (gesto rukou), v čem budete jiná? Jaký... jaký rozdíl by to pro Vás znamenalo?“ (505)

K: „(pauza) No, to by nám dalo (pauza) čas a peníze na to, abychom dělali více kreativních a zábavných věcí s dětmi.“ (506)

T: „Jistě (kývne hlavou).“ (507)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
<p>11.3. Má velké problémy s tím, že s nimi netrávím čas, (462)</p> <p>11.4. a doma jsem velmi uzavřená a nevrlá... (464)</p> <p>11.5. Když jsou? (465)</p> <p>11.6. když tam jsou. (466)</p> <p>11.7. Já je prostě nechci mít u sebe. Nemám... nemám dost času s manželem sama... (468)</p>	<p>11. Děti</p> <p>11.1. Co dál? (459)</p> <p>11.2. Byl by byl by rád, kdyby děti byly šťastnější, zejména jeho dcera. (460)</p>	

<p>11.8. Jsem vystresovaná z práce a velmi velmi unavená. (470)</p> <p>11.11. Ale já... nemám na to energii. (474)</p> <p>11.12. Nemám hluboké rezervy, které bych tomu mohla věnovat... (476)</p> <p>11.13. a tak je pro mě prostě jednodušší se stáhnout. (478)</p>	<p>11.9. Chtěla bych mít dobrý vztah s dětmi. (472)</p> <p>11.10. Chtěla? (473)</p> <p>11.14. Takže pro něj by se pravý důkaz zázraku ukázal o víkendu? Jak byste byla jiná s jeho dětmi? (479)</p> <p>11.15. Ano. (480)</p>	<p>11.16. Co byste dělali o víkendu, co teď neděláte? (485)</p> <p>11.17. Měla bych na ně více času o víkendech. (486)</p> <p>11.18. Uspořádala bych si práci tak, abych byla o víkendech</p>
---	--	---

		<p>více k dispozici... (488)</p> <p>11.19. nebo k dispozici jeden celý den o víkendu a pak možná půl dne jiný den. (490)</p> <p>11.20. A chodili bychom na večere... (492)</p> <p>11.21. Co by se ještě o víkendu změnilo? (497)</p> <p>11.22. Myslím, že kdybych byla více finančně zajištěna, nevadilo by mi, že bych mohla přijít o některé klienty... (498)</p> <p>11.23. a a vzít si jeden nebo dva volné víkendy a nemusela být... (500)</p> <p>11.24. Takže byste si více vybírala klienty? (501)</p> <p>11.25. Ano. (502)</p> <p>11.26. Takže to budete kontrolovat? (503)</p> <p>11.27. Ano. (504)</p>
--	--	---

		11.28. v čem budete jiná? (505)
		11.29. No, to by nám dalo čas a peníze na to, abychom dělali více kreativních a zábavných věcí s dětmi. (506)

Tabulka 3: Děti

Téma č. 11 v sobě nese 29 podtémat. Na úvod začíná terapeutka otázkou v aktu II. (11.1), na kterou klientka reaguje ve stejném aktu (11.2). Následně se však přesouvá do aktu I., kde na chvíli zůstává (11.3–11.8). Poté se navrácí do aktu II. vyslovením přání (11.9), na které reaguje terapeutka parafrázováním (11.10). Avšak klientka se pak opět vrací do aktu I., kde se zase nějakou dobu zdrží (11.11–11.13). Terapeutka se snaží posunout konverzaci dále a pokládá otázku na výjimky v aktu II., na kterou klientka reaguje (11.14–11.15). Nakonec se terapeutka i s klientkou díky další otázce na výjimky přesouvají do aktu III., kde také zůstanou až do konce konverzace (11.16–11.29). Téma děti je protkané skrze zmiňovaná podtémata od začátku až do konce. V rámci tématu bylo zachyceno 9 podtémat v aktu I., 6 podtémat v aktu II. a 14 podtémat v aktu III.

4.1.4 Téma č. 14

Téma rozhovoru č. 14 se odehrálo mezi 43. a 46. minutou. Jednalo se o kratší časový úsek.

T: *„Chápu. Dobře. Kdybyste to udělala (gesto rukou), byl by to takový malý (pohled dolů) kousek, který by znamenal rozdíl? (pauza) Co co (gesto rukou)... mluvily jsme o mnoha mnoha různých možnostech (gesto rukou). Co by byl ten malý kousek, který by Vám pomohl (pohled dolů) posunout se nahoru možná... Bližím se (gesto rukou) ke čtyřem. Ze dvou a půl na čtyři.“ (585)*

K: *„(pauza) No něco, co mě napadlo minulý týden...“ (586)*

T: *„Ano.“ (587)*

K: *„Souvisí to s financemi.“ (588)*

- T: „Ano.“ (589)
- K: „Je um (pauza)... Myslela jsem, že máme... má (gesto rukou) běžný účet, na kterém jsem já.“ (590)
- T: (kývne hlavou) (591)
- K: „Mám svůj vlastní běžný účet, který používám převážně k podnikání,“ (592)
- T: (kývne hlavou) (593)
- K: „a napadlo mě navrhnout, abychom otevřeli třetí pro domácnost,“ (594)
- T: (kývne hlavou) (595)
- K: „a až mi přijde šek um... tak na ten účet vložím peníze (gesto rukou). Můžeme to udělat na...aby to bylo víc jako skutečný obchod...“ (596)
- T: (kývne hlavou) (597)
- K: „protože se cítím velmi zneužívána. Hádám, že se (gesto rukou) o sebe nestarám.“ (598)
- T: „Jistě (kývne hlavou).“ (599)
- K: „Um (pauza)...a víte, to je účet (gesto rukou), ze kterého nakupuji potraviny a tak dále...“ (600)
- T: „Dobře (zkříží ruce a kývne hlavou).“ (601)
- K: „a ze svého účtu (gesto rukou) může za to platit svým dětem.“ (602)
- T: (kývne hlavou) (603)
- K: „Víte (gesto rukou), když něco potřebuji, tak je to odtud, a když to na tom účtu nemá, tak nemůže... nemůžu... nemůže za to zaplatit. Víte a...“ (604)
- T: „(kývne hlavou) **Změnilo by to pro Vás něco?** (pauza) Jak... (gesto rukou)“ (605)
- K: „Ano. Myslím, že potřebuji cítit, že nejsem... když jsem do vztahu vstoupila (gesto rukou) a **manželství**...“ (606)
- T: (kývne hlavou) (607)
- K: „**Chtěla jsem** (kývne hlavou), **aby to bylo společné** (gesto rukou), a **chtěla jsem mít pocit, že...**“ (608)

- T: „(kývne hlavou) *Jasně.*“ (609)
- K: „*to byl můj způsob, jak (gesto rukou) se cítit být součástí...*“ (610)
- T: „*Jasně (kývne hlavou).*“ (611)
- K: „*bylo pomoci to podpořit...*“ (612)
- T: „*Jasně (kývne hlavou).*“ (613)
- K: „*a to všechno, a já si uvědomuji, že nedostávám svůj spravedlivý podíl.*“ (614)
- T: „*Jistě (pokývnutí hlavou).*“ (615)
- K: „*Takže se cítím opravdu dotčeně.*“ (616)
- T: „*Jistě. Dobře.*“ (617)
- K: „*Žádné nové oblečení jsem si nekoupila.*“ (618)
- T: „*Ano. Ano (kývne hlavou).*“ (619)
- K: „*Um...není to tak, že by mi bral mé peníze (gesto rukou) nebo tak něco. Prostě nebylo dost peněz, na rozdělení (gesto rukou).*“ (620)
- T: „(kývne hlavou) *Jistě, jistě.*“ (621)
- K: „*A uh (pauza) ... Potřebuji si vzít více...*“ (622)
- T: (zakryje si ústa) (623)
- K: „*kontroly zpět pro mě.*“ (624)
- T: „*Takže (gesto rukou) to by to pro Vás bude užitečné?*“ (625)
- K: (kývne hlavou) (626)
- T: „*Pokud se Vám to líbí, mám alespoň nějakou kontrolu (gesto rukou) nad touto malou částí (gesto rukou).*“ (627)
- K: „*Správně.*“ (628)
- T: „*Ano. To by Vám pomohlo cítit se lépe? (gesto rukou)*“ (629)
- K: „*Uh-huh (kývne hlavou).*“ (630)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
<p>14.4. protože se cítím velmi zneužívána. (598)</p>	<p>14. Kontrola</p> <p>14.1. Co by byl ten malý kousek, který by Vám pomohl posunout se (585)</p> <p>14.2. Souvisí to s financemi. (588)</p> <p>14.5. Změnilo by to pro Vás něco? (605)</p> <p>14.6. Ano. Myslím, že potřebuji cítit, že nejsem... když jsem do vztahu vstoupila a manželství.. (606)</p> <p>14.7. chtěla jsem, aby to bylo společné, a chtěla jsem mít pocit, že... (608)</p>	<p>14.3. napadlo mě navrhnout, abychom otevřeli třetí pro domácnost, (594)</p> <p>14.8. to byl můj způsob, jak se cítit být součástí... (610)</p>

<p>14.10. a já si uvědomuji, že nedostávám svůj spravedlivý podíl. (614)</p> <p>14.11. Takže se cítím opravdu dotčeně. (616)</p> <p>14.12. Prostě nebylo dost peněz na rozdělení. (620)</p>		<p>14.9. bylo pomoci to podpořit... (612)</p> <p>14.13. Potřebuji si vzít více... (622)</p> <p>14.14. kontroly zpět pro mě. (624)</p> <p>14.15. Takže to by to pro Vás bude užitečné? (625)</p> <p>14.16. Správně. (628)</p> <p>14.17. To by Vám pomohlo cítit se lépe? (629)</p> <p>14.18. Uh-huh. (630)</p>
---	--	--

Tabulka 4: Kontrola

Téma č. 14 obsahuje 18 podtémat. Úvodní terapeutčina otázka, která se váže k zázračné otázce a škálování začíná v aktu II. (14.1), kde na ni klientka reaguje (14.2) a dokonce se dále přesouvá s doplněním odpovědi do aktu III. (14.3). Následně se však posune až na akt I. (14.4), ze kterého ji vyvádí terapeutčina otázka v aktu II. (14.5–14.7) a opět se dostává až do aktu III. (14.8–14.9). Posléze však následuje opět klientčin přesun do aktu I. (14.10–14.12), ze kterého se však na závěr dostává do aktu III. (14.13–14.18) spolu s terapeutkou. Téma se skládá ze 4 podtémat v aktu I., 5 podtémat v aktu II. a 9 podtémat v aktu III.

4.1.5 Shrnutí

V předloženém rozhovoru bylo v rámci analýzy metodou RFA zachyceno celkem 17 témat. Detailněji jsem se věnovala čtyřem tématům: „Úleva“, „Změna“, „Děti“ a „Kontrola“.

V tématu „Úleva“ vyvstala na povrch klientčina potřeba, ke které klientka došla díky směřovaným otázkám terapeutky. Tato její potřeba souvisela s její aktuální situací v práci a smýšlením ohledně užití se. Téma úlevy se následně objevilo i v dalším zmiňovaném tématu (viz níže).

Téma „Změna“ uvádělo klientčinu představu preferované budoucnosti. Klientka zmiňovala několik způsobů jednání, které by mohly být jinak.

U tématu „Děti“ se proplétalo více témat. Zejména se tam objevovalo téma práce. Ať už na jedné straně stres, který s sebou tato činnost nese, nebo na straně druhé potencionální možnosti změny v podobě selekce zakázek. Zároveň se klientka dostala krátce i k tématu „Kontrola“ (viz níže).

Poslední představované téma „Kontrola“ úzce souviselo s financemi či finančním zajištěním, které bylo protkané v rámci celé konverzace mezi terapeutkou a klientkou. Klientka v rámci rozhovoru s terapeutkou několikrát zmiňovala finanční zajištění, se kterým mnohdy spojovala své vyjití z problému.

Byly zaznamenány posuny nejen v rámci jednotlivých podtémat, ale i v rámci témat jako takových. Klientka se dostala od nejasné představy o své budoucnosti až ke konkrétním krokům, které musí udělat či v nich pokračovat.

4.2 Rozhovor č. 2

Podklad pro analýzu tvořila anglická videonahrávka konzultace s klientkou, jež vedla konverzaci s terapeutkou Insoo Kim Berg. Jednalo se o nahrávku, která byla nejdříve skrze portál Noota.io přepsána, následně opětovně zkontrolována a poté přeložena do českého jazyka. Pro lepší orientaci byl přepis rovněž vložen do programu ELAN, který umožňuje souběžně sledovat dějovou linii všech zúčastněných spolu s neverbální komunikací. Nahrávka měla zhruba jednu hodinu, aktéry byly klientka s terapeutkou.

Na začátku terapeutka otevírá téma příchodu klientky na sezení. Rozhovor se dotýká témat rozchodu s partnerem, rad od druhých, lásky k dětem, učení se z vlastních

chyb apod. Klientka v průběhu rozhovoru nabývá jistoty v další kroky, které musí udělat, aby získala své děti zpět. Klientka na terapii přichází s očekáváním pomoci ve formě rady. V závěru sezení je podpořena ve svých záměrech a povzbuzena v krocích, které doposavad učinila. Terapeutka tak klientce dodává ujištění v její započaté práci, kterou může docílit žádaného cíle.

Označení osob v přepisu:

T = terapeutka

K = klientka

Pro lepší přehlednost v transkripci došlo k označení každého odstavce čísly 1–757 (viz závorky u jednotlivých textů níže). Tři sloupce, v rámci kterých dochází k posunu konverzace, byly nazvány následovně:

Akt I. = problémy a nedostatky

Akt II. = inspirace a příprava pro změnu

Akt III. = rozvíjení změn a rámce zdrojů

V rozhovoru č. 2 bylo zaznamenáno 18 témat. Jednalo se o:

1. Důvod setkání
2. Rozchod s partnerem
3. Další krok
4. Rady od druhých
5. Jen maminka s dětmi
6. Děti v mysli
7. Láska k dětem
8. Učení
9. Rady od druhých II.
10. Jistota
11. Blízcí
12. Další krok – pokračování
13. Schůzky
14. Moudrost v mládí
15. Zpomalení

16. Učení II.

17. Rozchod s partnerem II.

18. Připravena

Z důvodu obsáhlosti analýzy byla vybrána dílčí témata, která budou níže blíže představena. K snazšímu porozumění analýzy je možné nejdříve shlédnout doslovnou transkripci ze sezení. Pro větší výpovědní hodnotu přepisu je v závorkách zachována vyozorovaná neverbální komunikace.

4.2.1 Téma č. 2

Téma rozhovoru č. 2 trvalo celkově zhruba 8 minut. Jednalo se o delší časový úsek rozhovoru.

T: „*Chápu to správně, že se k vám také (gesto rukou) chová velmi hrubě?*“ (30)

K: „*Ano.*“ (31)

T: „*Uh-huh (pokyvuje hlavou). A je to to, co se stalo (gesto rukou) s dětmi?*“ (32)

K: „*Ano, ne tak docela.*“ (33)

T: „*Ne tak docela (pokývnutí hlavou).*“ (34)

K: „*Ano.*“ (35)

T: „*Takže to byla samostatná záležitost. Mezi Vámi a jím.*“ (36)

K: „*Správně (kývne hlavou).*“ (37)

T: „*Uh-huh. Dobře. A slyšela jsem správně, že jste z toho vztahu odešla?*“ (38)

K: „*Ano, udělala jsem to (pokývnutí hlavou).*“ (39)

T: „*Páni. Oh. Zajímalo by mě, jak jste to udělala.*“ (40)

K: „*Bylo to těžké, ale... (pauza)*“ (41)

T: „*Jsem si jistá, že to*“ (42)

K: „*Ano.*“ (43)

T: „*nebylo snadné.*“ (44)

K: „*Ne, nebylo.*“ (45)

T: „*Uh-huh (opře se). Tak jak jste to udělala?*“ (46)

K : „(pauza) **Prostě jsem se držela dál.**“ (47)

T : „(zvedne obočí) **Prostě jste se od něj držela dál, to je všechno?**“ (48)

K : „ *Uh-huh.*“ (49)

T : „**Nechtěl...** (přeslech)“ (50)

K : „**a já...** (vzhledne)“ (51)

T : „**ukončit ukončit vztah.**“ (52)

K : „**Ne a dostala jsem soudní zákaz přiblížení.**“ (53)

T : „**Opravdu?**“ (54)

K : „ *Uh-huh.*“ (55)

T : „ *Uh-huh. Bylo to užitečné?*“ (56)

T : „(vzhledne) **Chvíli to tak bylo, potom se pořád vracel.**“ (57)

T : „(kývne hlavou) **Takže** (gesto rukou) **se nechtěl rozejít,**“ (58)

K : „**Správně.**“ (59)

T : „**ale věděla jste, že je to pro Vás nejlepší.**“ (60)

K : „**Správně.**“ (61)

T : „ *Uh-huh* (pokývnutí hlavou). **Tak jak** (gesto rukou)... **nechtěl... Pořád se vracel. Jak se mu to podařilo?**“ (62)

K : „ **Dělal mi... vyhrožoval mi,** (odvrátí pohled) **vyhrožoval, že mě zabije a...**“ (63)

T : „**Páni.**“ (64)

K : „**jak... Pokaždé, když mě viděl, skočil po mně a podobně.**“ (65)

T : „**Skočil po Vás.**“ (66)

K : „*Uh-huh* (pokývnutí hlavou).“ (67)

T : „**I po rozchodu?**“ (68)

K : „**Správně.**“ (69)

T : „*Uh-huh* (poškrábe se na čele). **Takže, tam většina žen tak nějak zeslábne** (gesto rukou) **a vezme ho zpátky. Jak to, že Vy jste to neudělala?**“ (70)

- K : „*Několikrát jsem to udělala.*” (71)
- T : „*Jo (kývne hlavou a dotkne se brady).*“ (72)
- K : „*Protože jsem se ho bála.*“ (73)
- T : „*Jo.*“ (74)
- K : „*A čím víc jsem se k němu vracela, tím to bylo horší a horší,*“ (75)
- T : „*Jistě.*“ (76)
- K : „*a nakonec ublížil mému synovi.*“ (77)
- T : „*Aha... To je to, co to udělalo?*“ (78)
- K : „*To je to, co mě přimělo nechat si vzít děti.*“ (79)
- T : „*Jistě. Chápu. Jistě (pauza). (gesto rukou) Takže Vám odebrali děti kvůli tomu, co se stalo.*“ (80)
- K : „*Správně.*“ (81)
- T : „*A takže, jak (gesto ruky)? Pomohl Vám rozchod s ním, nebo nepomohl?*“ (82)
- K : „*(vzhlédne) Jo, pomohlo mi to (vzhlédne), protože mám pocit, že jiný muž (pokrčí rameny) nemá právo sahat na cizí dítě.*“ (83)
- T : „*Jistě.*“ (84)
- K : „*A (kývne hlavou) to dítě, víte... Mám pocit, že kdyby mu to dítě nic neudělalo, tak... neměl na něj co sahat.*“ (85)
- K : „*Páni (pokývnutí hlavou). Vyjádřila jste se velmi jasně (gesto rukou).*“ (86)
- T : „*Ano, zlomil nohu mému dítěti.*“ (87)
- K : „*Uh-huh (pokývnutí hlavou). Jistě. (posmrkávání)*“ (88)
- T : „*Ale některé ženy, i když to udělal, některé ženy se ho buď... buď se ho bály, nebo... víte, že si nějak myslely, že se změní (gesto rukou), takže ho vzaly zpátky, ale... (přeslech)*“ (89)
- K : „*Uh-huh... Moje děti jsou však na prvním místě.*“ (90)
- T : „*Pro Vás (pokývnutí hlavou).*“ (91)
- K : „*Správně. Víte, mám pocit, že*“ (92)

- T: „Páni. “ (93)
- K: „*moje děti jsou na prvním místě.*“ (94)
- T: „Opravdu (zvedne obočí)?“ (95)
- K: „*A neměla bych se nechat zneužívat.. a moje děti to nemusí snášet.*“ (96)
- T: „*Jak to víte? Že Vaše děti to nemusely snášet a Vy jste se nemusela nechat? Jak jste to věděla?*“ (97)
- K: „*Protože (krčí rameny) kdybych s ním měla zůstat, dopadlo by to, víte, hůř, než to dopadlo. Nebo bychom buď já a moje děti byli někde mrtví, nebo...* (pauza) “ (98)
- T: „Páni. “ (99)
- K: „*Nestálo to za to.*“ (100)
- T: „Opravdu (zvedne obočí a kývne hlavou)? *Takže jste byla... (gesto rukou) Chci říct, že jste to věděla. Měla jste v tom jasno, že to za to nestojí.*“ (101)
- K: „*Správně.*“ (102)
- T: „*Žádný muž za to nestojí. (přeslech)*“ (103)
- K: „*Víte to... víte, nestálo to za to. Zmlácená chodím s monokly a moje děti křičí a řvou. Vidět zmlácenou matku... nestálo to za to.*“ (104)
- T: „*Nestálo to za to (pokývnutí hlavou).*“ (105)
- T: „*Takže (gesto rukou), páni, to mě ohromilo. Jak jste to dokázala? Chci říct, že měl všechny ty výhrůžky.*“ (107)
- K: „*Prostě jsem se od něj držela dál... víte, měla jsem z něj strach, ale můj otec mi vždycky říkal, abych byla silná. A to jsem taky dělala.*“ (108)
- T: „*Páni (pokývnutí hlavou). To jste udělala.*” (109)
- K: „*Víte, zůstávám silná. A pokaždé, když jsem ho viděla, tak jsem neutekla, víte. Nechala jsem ho, at' vyhrožuje, jak chce. Neutíkala jsem, když nebylo třeba (gesto rukou), neutíkala, protože nemůžete utíkat věčně.*“ (110)
- T: „*To je pravda (pokývnutí hlavou).*“ (111)
- K: „*Takže... (úsměv).*“ (112)

- T: „*To je pravda.*“ (113)
- K: (*kývnutí hlavou*) (114)
- T: „*Páni. (pauza) Takže (opře se), stala se Vám spousta věcí.*“ (115)
- K: „*Jo (kývne hlavou).*“ (116)
- T: „*Ano (kývne hlavou)?*“ (117)
- K: „*Uh-huh.*“ (118)
- T: „*V tomto asi roce a půl nebo tak nějak. Stala se Vám spousta věcí (pokývnutí hlavou).*“ (119)
- K: „*Ano.*“ (120)
- T: „*Víc než (gesto rukou) prožije většina žen za svůj život.*“ (121)
- K: „*Ano, protože ony... některé ženy, jak jste říkala předtím (pauza)... Zůstávají s tím člověkem. Ale já v žádném případě, v žádném případě nemůžu zůstat s mužem, který mě bude neustále mlátit, protože já ne (pokyvování hlavou)... nemám ráda, když mě někdo bije.*“ (122)
- T: „*Samozřejmě, že ne (přikývne hlavou).*“ (123)
- K: „*A jsem si jistá, že ne... nikdo by nechtěl být bit.*“ (124)
- T: „*Ne, samozřejmě že ne (pauza). Oh (posune si brýle). Pořád mě (gesto rukou) udivuje, že jak jste to dokázala? To nebylo snadné.*“ (125)
- K: „*Ne (pokývnutí hlavou), nebylo (vzhlédne). (přeslech)*“ (126)
- T: „*Nebylo to snadné.*“ (127)
- K: „*Nebylo to snadné. Trvalo mi to šest měsíců.*“ (128)
- T: „*Aby jste to udělala.*“ (129)
- K: „*aby... jo, (vzhlédne) víte...*“ (130)
- T: „*...aby jste to skutečně udělala.*“ (131)
- K: „*Správně, zůstala jsem v domě. Bála jsem se stát na autobusové zastávce. Bála jsem se jít někam sama.*“ (132)
- T: „*Ano (pokývnutí hlavou).*“ (133)

K : „a víte, a je to tak stále. Ale jak jsem řekla, nemůžete utíkat a nemůžete utíkat věčně.“ (134)

T : „Páni (pokývnutí hlavou).“ (135)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
<p>2. Rozchod s partnerem</p> <p>2.1. Chápu to správně, že se k vám také chová velmi hrubě? (30)</p> <p>2.2. Ano. (31)</p> <p>2.3. A slyšela jsem správně, že jste z toho vztahu odešla? (38)</p> <p>2.4. Ano (39)</p> <p>2.6. Bylo to těžké, ale... (41)</p> <p>2.7. Jsem si jistá, že to nebylo snadné. (42,44)</p> <p>2.8. Ne, nebylo. (45)</p>	<p>2.5. jak jste to udělala. (40)</p> <p>2.9. Tak jak jste to udělala? (46)</p> <p>2.10. Prostě jsem se držela dál. (47)</p>	

<p>2.13. Chvíli to tak bylo, potom se pořád vracel. (57)</p> <p>2.14. Takže se nechtěl rozejít, (58)</p> <p>2.15. Správně. (59)</p> <p>2.18. Pořád se vracel. Jak se mu to podařilo? (62)</p> <p>2.19. Dělal mi... vyhrožoval mi, vyhrožoval, že mě zabije a... (63)</p> <p>2.20. Pokaždé, když mě viděl, skočil po mně a podobně. (65)</p> <p>2.21. I po rozchodu? (68)</p> <p>2.22. Správně. (69)</p>	<p>2.11. dostala jsem soudní zákaz přiblížení. (53)</p> <p>2.12. Bylo to užitečné? (56)</p> <p>2.16. ale věděla jste, že je to pro Vás nejlepší. (60)</p> <p>2.17. Správně. (61)</p> <p>2.23. Takže, tam většina žen tak nějak zeslábne a vezme ho zpátky. Jak to,</p>	
---	--	--

<p>2.24. Několikrát jsem to udělala. (71)</p> <p>2.25. Protože jsem se ho bála. (73)</p> <p>2.26. A čím víc jsem se k němu vracela, tím to bylo horší a horší, (75)</p> <p>2.27. a nakonec ublížil mému synovi. (77)</p> <p>2.30. Takže Vám odebrali děti kvůli tomu, co se stalo. (80)</p> <p>2.31. Správně. (81)</p>	<p>že Vy jste to neudělala? (70)</p> <p>2.28. To je to, co to udělalo? (78)</p> <p>2.29. To je to, co mě přimělo nechat si vzít děti. (79)</p> <p>2.32. Pomohl Vám rozchod s ním, nebo nepomohl? (82)</p>	<p>2.33. Jo, pomohlo mi to, protože mám pocit, že jiný muž nemá právo sahat na cizí dítě. (83)</p> <p>2.34. neměl na něj co sahat. (85)</p>
--	---	---

	<p>2.37. Ale některé ženy, i když to udělal, některé ženy se ho buď... buď se ho bály, nebo... víte, že si nějak myslely, že se změní, takže ho vzaly zpátky, ale... (89)</p>	<p>2.35. Vyjádřila jste se velmi jasně. (86)</p> <p>2.36. Ano, zlomil nohu mému dítěti. (87)</p> <p>2.38. Moje děti jsou však na prvním místě. (90)</p> <p>2.39. Víte, mám pocit, že moje děti jsou na prvním místě. (92, 94)</p> <p>2.40. A neměla bych se nechat zneužívat... a moje děti to nemusí snášet. (96)</p> <p>2.41. Jak to víte? Že Vaše děti to nemusely snášet a Vy jste se nemusela nechat?</p>
--	---	---

	<p>2.47. Takže, páni, to mě ohromilo. Jak jste to dokázala? Chci řít, že měl všechny ty výhrůžky. (107)</p> <p>2.48. Prostě jsem se od něj držela dál...</p>	<p>Jak jste to věděla? (97)</p> <p>2.42. Protože kdybych s ním měla zůstat, dopadlo by to, víte, hůř, než to dopadlo. Nebo bychom buď já a moje děti byli někde mrtví, nebo... (98)</p> <p>2.43. Nestálo to za to. (100)</p> <p>2.44. Měla jste v tom jasno, že to za to nestojí. (101)</p> <p>2.45. Správně. (102)</p> <p>2.46. Víte to... víte, nestálo to za to. Zmlácená chodím s monokly a moje děti křičí a řvou. Vidět zmlácenou matku... nestálo to za to. (104)</p>
--	--	--

<p>2.50. Stala se Vám spousta věcí. (119)</p> <p>2.51. Ano. (120)</p> <p>2.52. Víc než prožije většina žen za svůj život. (121)</p>	<p>víte, měla jsem z něj strach, ale můj otec mi vždycky říkal, abych byla silná. A to jsem taky dělala. (108)</p>	<p>2.49. Víte, zůstávám silná. A pokaždé, když jsem ho viděla, tak jsem neutekla, víte. Nechala jsem ho, ať vyhrožuje, jak chce. Neutíkala jsem, když nebylo třeba, neutíkala, protože nemůžete utíkat věčně. (110)</p> <p>2.53. Ano, protože ony... některé ženy, jak jste říkala předtím... Zůstávají s tím člověkem. Ale já v žádném případě, v žádném případě nemůžu zůstat</p>
---	--	---

<p>2.56. Ne, nebylo. (126)</p> <p>2.57. Nebylo to snadné. Trvalo mi to šest měsíců. (128)</p> <p>2.59. Správně, zůstala jsem v domě. Bála jsem se stát na autobusové zastávce. Bála jsem se jít někam sama. (132)</p>	<p>2.55. Ne, samozřejmě že ne. Oh. Pořád mě udivuje, že jak jste to dokázala? To nebylo snadné. (125)</p> <p>2.58....aby jste to skutečně udělala. (131)</p>	<p>s mužem, který mě bude neustále mlátit, protože já ne... nemám ráda, když mě někdo bije. (122)</p> <p>2.54. A jsem si jistá, že ne... nikdo by nechtěl být bit. (124)</p> <p>2.60. a víte, a je to tak stále. Ale jak jsem</p>
---	--	---

		řekla, nemůžete utíkat a nemůžete utíkat věčně. (134)
--	--	---

Tabulka 5: Rozhod s partnerem

I přes svou rozsáhlost bylo zvoleno téma č. 2, které obsahuje celkem 60 podtémat. Hned v úvodu je naznačeno téma v rámci podtématu 2.1.–2.4. Terapeutka se snaží posunout konverzaci dál zvědavou otázkou (2.5). Klientka se však vrací do aktu I., kde jsou uvedeny tři podtémata 2.6–2.8. Terapeutka se znovu pokouší posunout rozhovor dál zopakováním otázky, kdy se tentokrát klientka přesouvá do aktu II. (2.9–2.11). Terapeutka pokračuje v konverzaci otázkou (2.12), kterou se však klientka opět ocitá v aktu I. (2.13–2.15). Dojde ke krátké výměně v rámci podtématu 2.16–2.17 a rozhovor je opět v aktu I., kdy se terapeutka s klientkou více zabývají partnerovým chováním (2.18–2.22). Následně se terapeutka snaží otázkou na výjimky přesunout směr do aktu II (2.23). Klientka však setrvává v aktu I. až do zlomového okamžiku (2.24–2.27) zmínkou o dětech. Návazně se další témata pohybují již v aktu II. (2.28–2.29) a krátce se ještě zastaví v aktu I. (2.30–2.31). Posléze je zaznamenán delší posun směrem k aktu II. (2.32) a poprvé k aktu III. (2.33–2.36), kdy klientka má jasné stanovisko související s jejími dětmi. Terapeutka se navrácí do aktu II. (2.37). Avšak klientka setrvává v aktu III. a terapeutka návazně na klientčino sdělení pokračuje rovněž v aktu III. a vedou spolu delší dialog (2.38–2.46) opět okolo tématu dětí. Další položená zvědavá otázka terapeutky směřuje opět do aktu II., kdy následuje klientčina odpověď, která je nejdříve v aktu II. (2.47–2.48), kdy klientka zmiňuje otcovu radu a pokračuje aktem III. (2.49), kde klientka sděluje své přesvědčení. Poté terapeutka krátce přeskočí do aktu I. spolu s klientkou (2.50–2.52) rozhovorem o klientčiných dosavadních zážitcích. Klientka se však následně přesouvá do aktu III. (2.53–2.54) s dalším vnitřním přesvědčením. Terapeutka pokračuje další zvědavou otázkou v aktu II (2.55), díky které se klientka dostává do aktu I. (2.56–2.57). Terapeutka se ještě krátce zastaví v aktu II. (2.58) a klientka pokračuje sdělením v aktu I. (2.59) a na závěr přeskočí do aktu III. (2.60), kde opět opakuje své první přesvědčení. Celkově se v rámci tématu č. 2 objevilo v aktu I. 27 podtémat. Do dalšího aktu se střídavě přesouvalo celkem 16 podtémat a do posledního aktu se posunulo 17 podtémat.

4.2.2 Téma č. 4

Téma rozhovoru č. 4 se odehrálo mezi 17. a 21. minutou. Jednalo se o delší časový úsek.

T: „**je užitečná ta schůzka...**“ (159)

K: „**Já...**“ (160)

T: „**jít na tu schůzku?**“ (161)

K: „**Je to... nebo my jsme, máme to každé úterý, úterý a čtvrtek a (pohled vzhůru)...
hodně mi to pomáhá.**“ (162)

T: „**Pomáhá.**“ (163)

K: „**Víte (pokývnutí hlavou).**“ (164)

T: „**Uh-huh. Co se týče schůzky, která je užitečná.**“ (165)

K: „**Víte, oni, oni mě zbavují spousty věcí z mé mysli (gesto rukou),**“ (166)

T: „**(podepře hlavu) Ah (pokývne hlavou).**“ (167)

K: „**a víte, mluvíme o vztazích zneužívání a...**“ (168)

T: „**Uh-huh (pokývnutí hlavou).**“ (169)

K: „**jak jsou muži násilní a podobně.**“ (170)

T: „**Uh-huh (pokývnutí hlavou). A pomáhá Vám to udržet Daniela (gesto rukou)...
(přeslech)**“ (171)

K: „**Jo, jo.**“ (172)

T: „**pryč ze svého života?**“ (173)

K: „**Jo, (gesto rukou) uklidňuje mě to, víte?**“ (174)

T: „**Uklid.... uklidňuje.**“ (175)

K: „**(kývne hlavou) To mě zbavuje věcí v mé mysli.**“ (176)

T: „**Dobře. (pauza) Takže to bylo užitečné (pauza). Co ještě pomohlo?**“ (177)

K: „**Um... Můj otec, víte, říká, mluví se mnou a tak.**“ (178)

T: „**Ah.**“ (179)

K: „**a řekl mi, ať se nebojím a nechám to v Pánových rukou.**“ (180)

- T : „*Ano (pokývnutí hlavou).*“ (181)
- K : „*a víte, On zajistí, aby mě ten člověk nechal na pokoji,*“ (182)
- T : „*Hm (pokývnutí hlavou)...*“ (183)
- K : „*Víte, ne ne fyzicky nebo psychicky, ale On prostě zajistil cestu, aby mě nechal na pokoji. A a tak pokaždé, když mě uvidí, tak mi neublíží a nezraní mě. Řekne ahoj, ahoj, mám se dobře nebo tak něco.*“ (184)
- T : „*Ano (pokývnutí hlavou).*“ (185)
- K : „*a pokračuje dál.*“ (186)
- T : „*Ano (pokývnutí hlavou). (pauza) Samozřejmě... Takže Váš otec (gestikuluje rukou) Vám dává takové rady.*“ (187)
- K : „*Uh-huh...*“ (188)
- T : „*Takže to vypadá, že je pro Vás velmi užitečný.*“ (189)
- K : „*Ano.*“ (190)
- T : „*Ano. Jste si blízcí?*“ (191)
- K : „*Ano.*“ (192)
- T : „*Ah, dobře, dobře (pokývnutí hlavou). Hm, takže když Vám otec radí, zní to, jako byste ho poslouchala (gesto rukou).*“ (193)
- K : „*Ano.*“ (194)
- T : „*Ano. Um hm. Dobře. Takže to bylo užitečné. Co dalšího bylo užitečné?*“ (195)
- K : „*Víte, sociální pracovníci,*“ (196)
- T : „*Uh-huh (pokývnutí hlavou).*“ (197)
- K : „*víte, oni mi dávají rady...*“ (198)
- T : „*Uh-huh (pokývnutí hlavou).*“ (199)
- K : „*a... oni, oni, víte, oni vždycky, protože já vždycky mluvím o svých dětech a oni mi vždycky říkají, neříkejte, že se mi děti nevrátí, protože budou brzy doma a*“ (200)
- T : „*Uh-huh.*“ (201)

- K : „Víte...“ (202)
- T : „Uh-huh (kývnutí hlavou). **A to je užitečné (gesto rukou).**“ (203)
- K : „**Správně.**“ (204)
- T : „Slyšet to...“ (205)
- K : (kývnutí hlavou) (206)
- T : „že se brzy vrátí domů.“ (207)
- K : „**A řekli mi, že až se příště zapletu s mužem, budu sedět a sledovat, jak se ten muž chová ke své matce. A pak budu vědět, jak by se choval on ke mně.**“ (208)
- T : „Jistě (kývne rukou a dotkne se brady). Jistě. **Takže říkáte (směje se), že to je to, co vy**“ (přeslech) (209)
- K : „**Ano (neslyšitelné).**“ (210)
- T : „**uděláte příště (dotkne se brýlí a hlavy)?**“ (211)
- K : „Uh.“ (212)
- T : „Uh-huh. OK, takže (gesto rukou) zní to tak, že si pamatujete spoustu věcí.“ (213)
- K : „Ano.“ (214)
- T : „Uh-huh, dobře. Dobře, dobře (pauza). Tak se k tomu ještě vraťme... Já se k tomu ještě vrátím. **Co můžu udělat, aby to pomohlo s Vaším...** Chci říct, zní to jako byste. Znáte se. Děláte spoustu věcí. Udělala jste spoustu věcí (gesto rukou).“ (215)
- K : „Um (mlaskne pusou). (pauza) Jen mi pomozte, víte, pomozte mi to dotáhnout do konce. **Dejte mi nějakou radu na,**“ (216)
- T : „**na** (zvedne obočí)?“ (217)
- K : „**na... jen mi pomozte být silná.**“ (218)
- T : „**být silná (pokývnutí hlavou). Uh-huh. Ale vypadá to, že už jste.**“ (219)
- K : (usmívá se) (220)
- T : „Nebo ne?“ (221)
- K : „**Myslím, že ano.**“ (222)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
	<p>4. Rady od druhých</p> <p>4.1. je užitečná ta schůzka... (159)</p> <p>4.4. A pomáhá Vám to udržet Daniela... (171)</p> <p>4.6. pryč ze svého života? (173)</p> <p>4.9. Co ještě pomohlo? (177)</p> <p>4.10. Můj otec, víte, říká, mluví se mnou a tak. (178)</p> <p>4.11. a řekl mi, ať se nebojím a nechám to v Pánových rukou. (180)</p>	<p>4.2. hodně mi to pomáhá. (162)</p> <p>4.3. Víte, oni, oni mě zbavují spousty věcí z mé mysli, (166)</p> <p>4.5. Jo, jo. (172)</p> <p>4.7. Jo, uklidňuje mě to, víte? (174)</p> <p>4.8. To mě zbavuje věcí v mé mysli. (176)</p>

	<p>4.14. Takže Váš otec Vám dává takové rady. (187)</p> <p>4.15. Co dalšího bylo užitečné? (195)</p> <p>4.16. Víte, sociální pracovníci, (196)</p> <p>4.17. víte, oni mi dávají rady... (198)</p> <p>4.18. oni mi vždycky říkají, neříkejte, že se mi děti nevrátí, protože budou brzy doma a (200)</p> <p>4.19. A to je užitečné. (203)</p> <p>4.20. Správně. (204)</p> <p>4.21. A řekli mi, že až se příště zapletu s mužem, budu sedět a sledovat, jak se ten muž</p>	<p>4.12. a víte, On zajistí, aby mě ten člověk nechal na pokoji, (182)</p> <p>4.13. On prostě zajistil cestu, aby mě nechal na pokoji. A a tak pokaždé, když mě uvidí, tak mi neublíží a nezraní mě. (184)</p>
--	--	--

	<p>chová ke své matce. A pak budu vědět, jak by se choval on ke mně. (208)</p> <p>4.22. Takže říkáte, že to je to, co vy uděláte příště? (209, 211)</p> <p>4.24. Co můžu udělat, aby to pomohlo s Vaším... (215)</p> <p>4.26. na? (217)</p>	<p>4.23. Ano. (210)</p> <p>4.25. Dejte mi nějakou radu na, (216)</p> <p>4.27. na... jen mi pomozte být silná. (218)</p> <p>4.28. Ale vypadá to, že už jste. (219)</p> <p>4.29. Myslím, že ano. (222)</p>
--	---	--

Tabulka 6: Rady od druhých

Téma č. 4 se skládalo z celkem 29 podtémat. Téma rady od druhých jsou prodchnuté v rámci celé konverzace. Úvod rozhovoru začal v aktu II. a střídavě se pohyboval mezi terapeutčínými otázkami v aktu II. a přecházel klientčínými odpověďmi do aktu III. (4.1–4.8). Rozhovor se ubíral tématem schůzky. Následovala otázka terapeutky po dalším nástroji pomoci (4.9), který klientka začala v aktu II. (4.10–4.11) a přesunula se postupně do aktu III. (4.12–4.13). Jednalo se o rady otce spojené s náboženskou vírou. Konverzace dále pokračovala v aktu II. (4.14–4.22) rozhovorem o sociálních pracovnících, kteří klientce rovněž radí. Klientka se následně přesunula do

aktu III. (4.23) souhlasným sdělením. Následně se terapeutka ptá, jak může být ona sama pro klientku nápomocná (4.24), a klientka opět prosí o radu (4.25). Při dotazu terapeutky ohledně jejího obsahu (4.26) klientka zůstává v aktu III. (4.27) s prosbou o pomoc, aby dokázala být silná. Terapeutka poté povzbuzuje klientku svým sdělením (4.28), ke kterému se klientka souhlasně přidává (4.29). V rámci tématu č. 4 byly zaznamenána podtémata v aktu II. (17) a aktu III. (12).

4.2.3 Téma č. 6

Téma rozhovoru č. 6 se odehrálo mezi 29. a 30. minutou. Jednalo se o kratší časový úsek.

T: „*Ano. Dobře. Dobře. Co by se ještě změnilo, kdyby se to, víte, dejme tomu, že by se to skutečně stalo...*“ (309)

K: „*(vzhlédne) No, víte, kdyby se to stalo, věc... věci by se pro mě změnily, už bych více nebyla v depresi,*“ (310)

T: „*Ah (pokývnutí hlavou)*“ (311)

K: „*Nemusela bych se bát, že budu ve stresu, protože tam se mnou budou moje děti.*“ (312)

T: „*Jistě (kývnutí hlavou). Jaká byste místo toho byla?*“ (313)

K: „*(pauza) Cítila bych se tak, jak by se měla cítit matka, víte.*“ (314)

T: „*Co to je?*“ (315)

K: „*(odvrátí pohled) Protože my, víte, bez svých dětí, je to je to bolestný pocit. Když Vám vezmou děti,*“ (316)

T: „*Jistě.*“ (317)

K: „*víte, bolí to.*“ (318)

T: „*Jistě.*“ (319)

K: „*A já... byla jsem prostě št’astný rodič, víte, št’astná matka.*“ (320)

T: „*Dobře (kývne hlavou a dotkne se brady). (pauza) a tak (gesto rukou), když byste ehm... už neměla deprese? Budete št’astnější.*“ (321)

K: „*Uh-huh.*“ (322)

T: „*Budete št’astná matka.*“ (323)

- K : „**Správně.**“ (324)
- T : „**Co dál?**“ (325)
- K : „(výdech) **Budu vděčná.**“ (326)
- T : „**Také budete vděčná. K... komu?**“ (327)
- K : „**Že mám své děti zpátky, víte.**“ (328)
- T : „**Ah.**“ (329)
- K : „**Nebudu se muset trápit... trápit tím, že to prožívám nebo... nebo sedět a bát se, kdy dostanu své děti zpátky. Kdy mi ti lidé vrátí moje děti?**“ (330)
- T : „**Jo** (kývne hlavou a dotkne se brady).“ (331)
- K : „**A moje děti zůstanou navždy pryč? a tak, víte?**“ (332)
- T : „**Uh-huh** (kývnutí hlavou)... **Takže všechny pak** (gesto rukou) **zmizí z**“ (333)
- K : „**Správně.**“ (334)
- T : „**z Vaší hlavy. Uh-huh** (přikývne hlavou). **A co potom bude** (gesto rukou)... **Co tam bude místo těch jakoby... co by bylo...** (přeslech)“ (335)
- K : „**Moje děti tam budou, tam budou** (přeslech)“ (336)
- T : „**děti tam budou** (smích). **Dobře.**“ (337)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
	<p>6. Děti v mysli</p> <p>6.1. Co by se ještě změnilo (309)</p> <p>6.2. věci by se pro mě změnily, už bych více nebyla v depresi (310)</p>	<p>6.3. Nemusela bych se bát, že budu ve</p>

<p>6.18. Nebudu se muset trápit... trápit tím, že to prožívám nebo... nebo sedět a bát se, kdy dostanu své děti zpátky. (330)</p>	<p>6.16. Také budete vděčná. K... komu? (327)</p>	<p>6.17. Že mám své děti zpátky, víte. (328)</p> <p>6.19. Takže všechny pak zmizí z z Vaší hlavy. (333, 335)</p> <p>6.20. Správně. (334)</p> <p>6.21. A co potom bude... Co tam bude místo těch jakoby... co by bylo... (335)</p> <p>6.22. Moje děti tam budou, tam budou (336)</p>
---	---	---

Tabulka 7: Děti v mysli

Téma č. 6 v sobě nese 22 podtémat. Po předchozím vyslovení zázračné otázky se klientka v úvodním krátkém dialogu s terapeutkou (6.1–6.2) dostává k jádru tématu č. 6 svým sdělení (6.3), jež je zasazeno do aktu III. Terapeutka na to navazuje zvědavou otázkou na klientku v aktu II. (6.4), jež klientku uvádí rovněž do aktu II (6.5). Terapeutka žádá detailnější vysvětlení (6.6), jež však klientku přivádí k aktu I. (6.7–6.8). Následně se však sama posouvá do aktu II. (6.9) a spolu s terapeutkou v něm chvíli zůstávají (6.10–6.11). Terapeutka se snaží konverzaci posunout dál parafrázováním klientky (6.12), na které klientka reaguje souhlasnou odpovědí (6.13). Terapeutka pak chce rozvinout dále

rozhovor o klientce, na které klientka reaguje (6.14–6.16) a posouvá se posléze až do aktu III. (6.17), čímž se opět dostává k myšlence ohledně dětí. Návazně na to však pokračuje tentokrát v aktu I. (6.18) a terapeutka znova otevírá cestu k posunu do aktu III. (6.19–6.20). Konverzace se uzavírá podtématy 6.21–6.22, která odkazují na hlavní téma č. 6. V rámci tématu byla zachycena 3 podtémata v aktu I., 11 podtémat v aktu II. a 8 podtémat v aktu III.

4.2.4 Téma č. 10

Téma rozhovoru č. 10 se odehrálo mezi 44. a 45. minutou. Jednalo se o kratší časový úsek.

T: *„**Jaká je podle Vás situace mezi tímto místem (gesto rukou) a tímto místem dnes? Kde... (přeslech)**“ (505)*

K: *„Mezi 1 a 10.“ (506)*

T: *„1 a 10.“ (507)*

K: *„Řeknu to takhle. Podívejme se. Mezi osm a devět.“ (508)*

T: *„Mezi osm a devět. Whoa whoa.“ (509)*

K: *(kývne hlavou a usměje se) (510)*

T: *„Jak jste to udělala? Myslím, že to je velké zlepšení.“ (511)*

K: *„Uh-huh (usměje se).“ (512)*

T: *„Je to tak?“ (513)*

K: *(kývne hlavou) (514)*

T: *„Myslím tím, jak jste se cítila odsud až sem nahoru? Je to dlouhá cesta.“ (515)*

K: *„Jo a ... (neslyšitelně) Vidím to. Vidím, že se moje děti vrátí domů každým dnem, takže.“ (516)*

T: *„Ah. Můžete to vidět.“ (517)*

K: *„A já to cítím. Já to vím, takže.“ (518)*

T: *„Ah. Skvělé. Tak... tohle je jak jste osm nebo devět.“ (519)*

K: *„Jo (kývne hlavou a usměje se).“ (520)*

- T : „*Takže, páni. Takže, páni, to je velké zlepšení.*“ (521)
- K : *(kývnutí hlavou)* (522)
- T : „*Huh. A co Váš otec? Kdybych, kdybych se zeptala Vašeho otce (gesto rukou)? Kde si myslí, a to je, že mezi jedničkou a desítkou zase to samé (gesto rukou) to samé číslo jedna bylo to, co viděl, jaká jste byla, když Vám poprvé vzali děti. A když on ví, on ví, on Vás zná velmi dobře, že?*“ (523)
- K : „*Mohl by říct 10 (usměje se).*“ (524)
- T : „*Mohl by říct 10.*“ (525)
- K : „*Nikdy nevíte (usmívá se).*“ (526)
- T : „*Ano?*“ (527)
- K : „*Mohl by říct 10.*“ (528)
- T : „*Mohl by říct 10.*“ (529)
- K : *(kývne hlavou)* (530)
- T : *Ah, OK (pauza). Takže s Vámi také souhlasí, že jste možná ušla dlouhou cestu (dotkne se ucha).*“ (531)
- K : „*Vidím to. Víte, protože moje babička je, víte, ona, ona, ona je, ona je křesťanka.*“ (532)
- T : „*Uh-huh (kývnutí hlavou).*“ (533)
- K : „*A víte, řekla mi, že to vidí,*“ (534)
- T : *(zvedne hlavu a otevře ústa a opře se)* (535)
- K : „*a ona to cítila. Moje děti budou brzy doma.*“ (536)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
	<p>10. Jistota</p> <p>10.1. Jaká je podle Vás situace mezi tímto</p>	

	<p>místem a tímto místem dnes? Kde... (505)</p> <p>10.5. A co Váš otec? Kdybych, kdybych se zeptala Vašeho otce? (523)</p> <p>10.6. Takže s Vámi také souhlasí, že jste možná ušla dlouhou cestu. (531)</p>	<p>10.2. Vidím to. Vidím, že se moje děti vrátí domů každým dnem, takže. (516)</p> <p>10.3. Ah. Můžete to vidět. (517)</p> <p>10.4. A já to cítím. Já to vím, takže. (518)</p> <p>10.7. Vidím to. Víte, protože moje babička je, víte, ona, ona, ona je, ona je křesťanka. (532)</p> <p>10.8. A víte, řekla mi, že to vidí, (534)</p> <p>10.9. a ona to cítila. Moje děti budou brzy doma. (536)</p>
--	---	--

Tabulka 8: Jistota

Téma č. 10 obsahovalo celkem 9 podtémat. Jednalo se o jedno z kratších témat. Téma začalo na aktu II. terapeutčinou škálovací otázkou ohledně vnímání klientky aktuální situace (10.1). Klientka se ihned posunula do aktu III., což terapeutka podpořila přitakáním (10.2–10.4). Již zde vznikl počátek tématu č. 10. Terapeutka pokračovala v rámci aktu II. (10.5–10.6). Klientka se však přesunula do aktu III., kde i své sdělení s pevným přesvědčením zakončila (10.7–10.9). Téma zaznamenalo 3 podtémata v aktu II. a 6 podtémat v aktu III.

4.2.5 Shrnutí

V předloženém rozhovoru bylo v rámci analýzy metodou RFA zachyceno dohromady 18 témat. Blíže byla představena čtyři vybraná témata: „Rozchod s partnerem“, „Rady od druhých“, „Děti v mysli“ a „Jistota“.

V tématu „Rozchod s partnerem“ se odkrývaly důvody a zdroje klientčina jednání, díky nimž se klientka za pomoci terapeutky posouvala do aktu III. Na jedné straně byla rozkryta klientčina láska k dětem, která se odrážela i v jiných tématech, jež nebyla součástí představených témat. Na straně druhé bylo klientčino přesvědčení o tom, jak by situace měla vypadat, a uvědomování si toho, jak by to vypadat nemělo.

Téma „Rady od druhých“ bylo protkané terapeutčinými otázkami po zdrojích pomoci pro klientku. S její pomocí klientka rozkrývala možnosti, které ve svém okolí má, a posouvala se tak do závěrečného aktu. V závěru terapeutka posílila klientčino sebevědomí.

U tématu „Děti v mysli“ bylo využito předchozí znalosti o vztahu klientky k dětem, jež zde bylo více rozvinuto. Klientka se utvrzuje o své představě, která jí pomůže z deprese a strachu.

Poslední představené téma „Jistota“ předkládá rozhovor, který je často ukotven v aktu III., kdy klientka si je již naplno jistá preferovanou budoucností.

Z uvedeného je patrný tedy nejen posun v rámci jednotlivých podtémat, ale i v rámci jednotlivých témat.

4.3 Rozhovor č. 3

Podklad analýzy metodou RFA tvořila anglická videonahrávka z konzultace mezi klienty (manželským párem) a terapeutem Steve de Shazerem. V určité chvíli byla do konzultace zapojena na krátký čas i terapeutka Insoo Kim Berg. Nahrávku bylo nejdříve třeba opatřit anglickým přepisem, který byl pořízen díky portálu Noota.io. Následně došlo k přeložení do českého jazyka a vložení do programu ELAN i s neverbální komunikací. Časový úsek nahrávky se pohyboval okolo 1,5 hodiny.

Na úvod terapeut ocenil příchod klientů na konzultaci. Společně prochází několika tématy, mezi které patří například hádky, příprava jídla, náklonnost, konstruktivní rozhovor apod. Za pomoci terapeuta rozkrývají jejich vzájemné konflikty a problémy. V průběhu sezení je patrné, že se klienti o sobě navzájem dozvídají nové, pro ně významné informace, které jim umožňují nalézt vhodný způsob řešení jejich situace. Zároveň dostanou od terapeuta úkol (experiment), který po třech týdnech společně zhodnotí. Klienti si mají dvakrát do týdne večer před spaním hodit mincí. Pokud padne hlava, znamená to, že další den mají předstírat, že se stal zázrak, který společně s terapeutem probrali. O výsledku hodu mincí si navzájem nemají říkat. Po uskutečněním experimentu se na konzultaci vrací s novou dávkou naděje pro jejich vztah, na kterém hodlají dále pracovat. Terapeut je na závěr povzbudí do uskutečňování kroků vedoucích k znovuoobnovení jejich vzájemného partnerského a rodinného fungování.

Označení osob v přepisu:

T1 = terapeut

T2 = terapeutka

K1 = klient

K2 = klientka

Pro lepší přehlednost v přepisu došlo k označení každého odstavce čísly 1–1634 (viz závorky u jednotlivých textů níže). Tři sloupce, v rámci kterých dochází k posunu konverzace, byly nazvány následovně:

Akt I. = problémy a nedostatky

Akt II. = inspirace a příprava pro změnu

Akt III. = rozvíjení změn a rámce zdrojů

V rozhovoru č. 3 bylo zaznamenáno 23 témat. Jednalo se o:

1. Zaměstnání klientky
2. Zaměstnání klienta
3. Hádky
4. Trápení klienta
5. Investice do vztahu
6. Příprava jídla
7. Profesní růst
8. Náklonnost
9. Děti
10. Spolupracovníci
11. Konstruktivní rozhovor
12. Otec rodiny
13. Příprava jídla 2
14. Syn
15. Nová zjištění
16. Záchrana manželství
17. Děti 2
18. Záchrana manželství 2
19. Změna
20. Kokain
21. Překonávání
22. Děti 3
23. Udržení zlepšení

Z důvodu obsáhlosti analýzy byla vybrána dílčí témata, která budou níže blíže představena. K snazšímu porozumění analýzy je možné nejdříve shlédnout doslovnou transkripci ze sezení. Pro větší výpovědní hodnotu přepisu je v závorkách zachována vyzorovaná neverbální komunikace.

4.3.1 Téma č. 9

Téma rozhovoru č. 9 se odehrálo mezi 25. a 29. minutou. Jednalo se o delší časový úsek.

- T1: „Uh-huh. OK. Takže, jak by to bylo? No, dobře, asi. **Jak by to děti věděly?**“ (317)
- K1: (pohyb rameny, hra s prsty a pohled na K2) (318)
- T1: „Dobře. Jak by zjistily, že se stal zázrak? Aniž byste jim cokoliv řekli. Protože Vy nemůžete vědět, co se stalo, že? Protože se to stalo, když jste spali.“ (319)
- K1: (kývne hlavou a podívá se na K2) (320)
- T1: „Jaká znamení by podle Vás mohly vidět?“ (321)
- K2: „(gesto ruky se dotkne se vlasů) Možná si myslím, že **dispozice by byla o něco lepší** (dotkne se brady), “ (322)
- T1: „Uh-huh.“ (323)
- K2: „můj syn by pravděpodobně (gesto rukou) řekl něco svému otci (pohyb hlavy).“ (324)
- T1: „Uh-huh.“ (325)
- K1: „No (pohyb hlavy), vědí. Vědí z. Vždycky děláme věci odděleně.“ (326)
- K2: „Uh-huh (přikývne hlavou).“ (327)
- T1: „Uh-huh.“ (328)
- K1: „Ona chytne (gesto rukou) jedno z dětí a jde tudy. Já vezmu druhé a jdu tudy. A pak bychom pravděpodobně **začali zase dělat věci jako rodina** (pokývnutí hlavou a pohled na K2).“ (329)
- K2: (kývne hlavou) (330)
- T1: „Uh-huh. Dobře. Dobře. Jaké znamení by mohli vidět první ráno, hned po tomto zázraku?“ (331)
- K2: (položí ruku a pohne se na židli) (332)
- K1: „Možná (gesto rukou) by **uslyšely i smích, který se by se opět ozýval z naší ložnice** (pohled na K2).“ (333)
- T1: „Dobře. Dobře. A co by to udělalo, kdyby slyšely smích z Vaší ložnice,“ (334)
- K2: (dotkne se brady) (335)

- T1: „*Jak myslíte, že by na to reagovaly?*“ (336)
- K2: „*Myslím, že by se trochu více uvolnily.*“ (337)
- K1: (podívá se na K2) (338)
- T1: „*Uh-huh.*“ (339)
- K2: „*Místo toho, abych byly stále v napětí (gesto rukou), jako by se mělo něco stát.*“ (340)
- T1: „*Uh-huh.*“ (341)
- K2: „*Myslím, že by se jim ulevilo.*“ (342)
- T1: „*Dobře. A v důsledku toho, že se více uvolní? Co by podle Vás dělaly jinak?*“ (343)
- K2: (kývne hlavou) (344)
- K1: „*Osobně si myslím, že*“ (345)
- K2 : (podívá se na K1) (346)
- K1: „*bychom pravděpodobně viděli (dotýká se nohy) zlepšení jejich známek.*“ (347)
- T1: „*Uh-huh.*“ (348)
- K1: „*Protože, víte, Robert junior byl. Má své vzestupy a pády a ve škole, a vždycky se zdálo, že když si užíváme jako rodinná jednotka, daří se mu mnohem lépe. Když křičíme a řveme a jsme napjatí, nedělá domácí úkoly, víte. Zahrabe se do kabelové televize, což mu matka dovolí.*“ (349)
- K2: (dotkne se krku) (350)
- K1: (podívá se na K2) (351)
- T1: „*Uh-huh. Dobře, takže.*“ (352)
- K2: „*Je zde něco (pohyb hlavy)?*“ (353)
- K1: „*No, já doporučuji více číst. Chci, aby v životě dělal některé věci, které jsem já nedělal a...*“ (354)
- K2: (odvrátí pohled, dotkne se kolena a vydechne) (355)
- T1: „*Uh-huh. Jistě.*“ (356)

- K1: „*Nechci, aby se stal dědicem místa údržbáře.*“ (357)
- T1: „*Uh-huh. Takže byste pro něj chtěl něco lepšího.*“ (358)
- K1: „*Ano (přikývne hlavou).*“ (359)
- T1: „*Jo, dobře. Takže si myslíte, že (gesto rukou) by to mohly ukázat nějaké lepší známky? Co by se ještě mohlo lišit (dotkne se úst) (pauza)?*“ (360)
- K1: *(podívá se na K2)* (361)
- K2: „*(odvrátí pohled) Myslím, že by asi mluvil víc.*“ (362)
- T1: „*Uh-huh. Junior.*“ (363)
- K2: „*Jo (kývne hlavou a dotkne se brady).*“ (364)
- T1: „*Uh-huh. Uh-huh. Dobře.*“ (365)
- K2: „*Více by se otevřel (gesto rukou).*“ (366)
- K1: *(položí ruku)* (367)
- T1: „*Uh-huh.*“ (368)
- K2: „*Protože si opravdu nejsem jistá, co se s ním děje. Myslím, že se mnou mluví víc než s otcem, a kdyby mluvil s jeho otcem, bylo by to jiné (pokývání hlavou).*“ (369)
- T1: „*Uh-huh. Dobře.*“ (370)
- K1: *(sevre rty a udělá pohyb hlavou)* (371)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
	<p>9. Děti</p> <p>9.1. Jak by to děti věděly? (317)</p> <p>9.2. dispozice by byla o něco lepší, (322)</p>	

<p>9.9. Když křičíme a řveme a jsme napjatí, nedělá domácí úkoly, víte. Zahrabe se do kabelové televize, což mu matka dovolí. (349)</p> <p>9.10. Je zde něco? (353)</p> <p>9.11. No, já doporučuji více číst. Chci, aby v životě dělal některé věci, které jsem já nedělal a... (354)</p>	<p>9.3. začali zase dělat věci jako rodina (329)</p> <p>9.4. uslyšely i smích, který se by se opět ozýval z naší ložnice, (334)</p> <p>9.5. by se trochu více uvolnily. (337)</p> <p>9.6. Co by podle Vás dělaly jinak? (343)</p> <p>9.7. viděli zlepšení jejich známek. (347)</p>	<p>9.8. když si užíváme jako rodinná jednotka, daří se mu mnohem lépe (349)</p>
---	--	---

<p>9.12. Nechci, aby se stal dědicem místa údržbáře. (357)</p>	<p>9.13. Takže byste pro něj chtěl něco lepšího. (358)</p> <p>9.14. Ano. (359)</p> <p>9.15. Co by se ještě mohlo lišit? (360)</p>	<p>9.16. Myslím, že by asi mluvil víc. (362)</p> <p>9.17. Více by se otevřel. (366)</p> <p>9.18. kdyby mluvil s jeho otcem, bylo by to jiné. (369)</p>
--	---	--

Tabulka 9: Děti

Téma č. 9 obsahuje celkem 18 podtémat. Rozhovor začal v aktu II. otázkou na výjimky od terapeuta, na které klienti reagovali (9.1–9.7) až se dostali do aktu III. (9.8.). Následně však došlo k přesunu do aktu I. (9.9) a klienti vedli krátkou konverzaci mezi sebou (9.10–9.11) o svých představách výchovy dětí, kterou klient zakončil odmítavým postojem o možné budoucnosti syna (9.12). Terapeut na jeho sdělení navázal a přesunul konverzaci do aktu II. (9.13–9.15), kde spolu vedli rozhovor. Na závěr se díky další terapeutově otázce na výjimky rozhovor přesunul až do aktu III. Konverzaci zakončila klientka konkrétním sdělením o možném vývoji jejich situace s ohledem na děti (9.16–9.18). Téma zaznamenalo 4 podtémata v aktu I., 10 podtémat v aktu II. a 4 podtémata v aktu III.

4.3.2 Téma č. 11

Téma rozhovoru č. 11 se odehrálo mezi 30. a 33. minutou. Jednalo se o kratší časový úsek.

T1: „Uh-huh. OK. OK. Dobře, dobře. Takže,“ (400)

K2: (nakloní hlavu) (401)

T1: „(pauza) v nedávné minulosti“ (402)

K1: (nakloní hlavu) (403)

T1: „byla nějaká doba,“ (404)

K2: (nakloní hlavu) (405)

T1: „nějaké momenty, kdy jste viděli“ (406)

K1: (nakloní hlavu) (407)

T1: „tyto části tohoto zázraku. Možná ne celý, ale jeho kousky?“ (408)

K2: (zakloní hlavu a dotkne se brady) (409)

K1: (položí ruku, udělá pohyb na židli, podívají se na sebe s K2 a sepne ruce). Nebylo to úplně špatné, chci říct... Myslím, že jste použil správné slovo, když jste řekl kousky.“ (410)

K2: (kývnutí hlavou) (411)

K1: „A“ (412)

T1: „Uh-huh.“ (413)

K1: „myslím, že to byly spíše malé časové úseky,“ (414)

K2: (kývne hlavou) (415)

K1: „ale v tomto vztahu vidím velkou naději. Už je to asi (pohled na K2) dlouho, co jsem jí řekl, že ji miluju, ale miluju.“ (416)

T1: „Myslíte, že to ví?“ (417)

K1: „(pauza) Doufám, že ano.“ (418)

T1: „Uh-huh.“ (419)

K1: „Asi jsem jí to neřekl tak otevřeně, jak bych měl nebo mohl, ale... kromě toho, že je matkou mých dvou dětí, si myslím, že ví, že ji miluju.“ (420)

T1: „(dotkne se obličeje a gesto ruky) Uh-huh. Co vás přesvědčí, že to ví (dotkne se obličeje).“ (421)

- K1: „**Pokud se nám podaří začít znovu.**“ (422)
- T1: „Uh-huh. Dobře.“ (423)
- K1: „**A nezmiňovala by se o mém užívání drog nebo se nezmiňovala o těch**“ (424)
- K2: (naklonění hlavy) (425)
- K1: „**všech mých pádech pokaždé, když dojde k hádce.**“ (426)
- K2: (položí ruku) (427)
- T1: „Uh-huh.“ (428)
- K1: „**Nemůžete říct diskuse,**“ (429)
- K2: (pohyb hlavy) (430)
- K1: „**ale pokaždé, když dojde k hádce. Aby na mě jen neukazovala prstem a**“ (431)
- K2: (vzhlédne a sepne ruce) (432)
- K1: „**ze všeho mě neobviňovala.**“ (433)
- T1: „Dobře. Co byste tedy dělal místo toho, abyste vytahoval své užívání drog? a tak dále a tak dále. Bude mít. Budete mít spory. Páry to dělají. Dám Vám písemnou záruku.“ (434)
- K1: (kývne hlavou) (435)
- T1: „Budete je mít bez ohledu na to, jak dobré to bude. **Ale co by dělala místo toho, aby vytahovala užívání drog a pití a tak dále.**“ (436)
- K1: „**Myslím, že by se posadila a pravděpodobně bychom mohli**“ (437)
- K2: (podívá se na K1) (438)
- K1: „(hraje si s rukama) **mluvit o věcech slušně. Myslím, že by možná (pokývá hlavou) našla způsob, jak poukázat na některé mé lepší stránky.**“ (439)
- T1: „Uh-huh.“ (440)
- K1: „**Nejsem zlý člověk.**“ (441)
- T1: „Uh-huh. Ano.“ (442)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět

v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
<p>11.5. Asi jsem jí to neřekl tak otevřeně, jak bych měl nebo mohl, (420)</p>	<p>11. Konstruktivní rozhovor</p> <p>11.1. nějaké momenty, kdy jste viděli tyto části tohoto zázraku. (408)</p> <p>11.6. Co vás přesvědčí, že to ví. (421)</p>	<p>11.2. v tomto vztahu vidím velkou naději. Už je to asi dlouho, co jsem jí řekl, že ji miluju, ale miluju. (416)</p> <p>11.3. Myslíte, že to ví? (417)</p> <p>11.4. Doufám, že ano. (418)</p> <p>11.7. Pokud se nám podaří začít znovu. (422)</p> <p>11.8. A nezmiňovala by se o mém užívání drog nebo se nezmiňovala o těch</p>

		<p>všech mých pádech pokaždé, když dojde k hádce. (424, 426)</p> <p>11.9. ze všeho mě neobviňovala. (433)</p> <p>11.10. co by dělala místo toho (436)</p> <p>11.11. posadila a pravděpodobně bychom mohli mluvit o věcech slušně. Myslím, že by možná našla způsob, jak poukázat na některé mé lepší stránky. (437, 439)</p> <p>11.12. Nejsem zlý člověk. (441)</p>
--	--	---

Tabulka 10: Konstruktivní rozhovor

Téma č. 11 v sobě zahrnovalo dohromady 12 podtémat. Konverzaci začal terapeut v aktu II. v návaznosti na zázračnou otázku (11.1). Skrze ni se klient přesunul do aktu III. (11.2). Dále konverzaci rozvedl terapeut další otázkou (11.3). Klient vyslovil svou nadějnou myšlenku (11.4), ale následně se přesunul do aktu I., kde kriticky reflektoval své jednání (11.5). Terapeut svou další otázkou v aktu II. (11.6) přesunul konverzaci až do aktu III., kde zůstala až do konce a terapeut v ní rozvíjel klientovy myšlenky ohledně preferované budoucnosti a zdrojů pomoci (11.7–11.11). Rozhovor klient uzavřel sdělením o svém vlastním sebepojetí (11.12). Téma zaznamenalo 1 podtéma v aktu I., 2 podtémata v aktu II. a 9 podtémat v aktu III.

4.3.3 Téma č. 16

Téma rozhovoru č. 16 se odehrálo mezi 39. a 45. minutou. Jednalo se o delší časový úsek.

- T1: „Uh-huh. Dobře. A co Vy? Co je mezi 5 a 0?“ (545)
- K1: „(hraje si s prsty) Myslím, že rozdíl je v tom, že jsme se, alespoň doposud (gesto rukou), **zdánlivě zavázali, že se o to pokusíme.**“ (546)
- K2: (dotkne se brady a podívá se na K1) (547)
- T1: „Uh-huh.“ (548)
- K1: „Nebo se mi nejdřív zmínila, že se s Vámi domluvila (gesto rukou), abychom k Vám mohli přijít na návštěvu. **Nejdřív jsem si myslel, že se zbláznila. Myslel jsem si, že, víte, to jsou moje problémy** (gesto rukou). **Vyřídím si je tady doma.**“ (549)
- K2: (kývne hlavou) (550)
- T1: „Uh-huh.“ (551)
- K1: „Tohle je (gesto rukou) moje věc. Ale myslím, že 5“ (552)
- K2: (položí ruce) (553)
- K1: „je to, že jsme oba souhlasili, že sem přijdeme z vlastní vůle. My jsme... (gesto rukou) Dokonce i když jsme se dnes ráno oblékali, **řekli jsme si, zda jsme si jistí, že do toho chceme jít, a oba jsme souhlasili.**“ (554)
- K2: (kývne hlavou) (555)
- K1: „že toto manželství nemá vůbec žádnou šanci, že to je to, co musíme udělat.“ (556)
- K2: (trochu se pohne na židli) (557)
- T1: „Uh-huh.“ (558)
- K1: „**Potřebujeme nějakou pomoc.**“ (559)
- T1: „Uh-huh.“ (560)
- K1: „Je to jasné.“ (561)
- T1: „Takže hádám, že“ (562)
- K2: (naklonění hlavy) (563)
- T1: „to je další bod, pak další z nuly až 10.“ (564)
- K1: (hraje si s prsty a pokyvuje hlavou) (565)

T1: „10 stojí za oh... (pauza)“ (566)

K2: (pohyb nohou a malý pohyb na židli) (567)

K1: (sepne ruce) (568)

T1: „Toto se nazývá...“ (569)

K2: (překříží si nohu) (570)

T1: „záchrana manželství. Ano, 10 znamená, že je to téměř jisté. Vždycky je to blízko“ (571)

K2: (dotkne se obličeje) (572)

T1: „k jistotě, jak už to tak bývá. A mla není ani náhodou šance“ (573)

K1: (kývne hlavou) (574)

T1: „na záchranu tohoto manželství. **Jak byste řekli, že se tato situace vyvíjí dnes?** (pauza)“ (575)

K1: (podívá se na K2) (576)

K2: (udělá pohyb na židli a pohlédne vzhůru) (577)

K1: „Nevím. **Řekl bych** (podívá se na K2 a odmlčí se) **6. 6.**“ (578)

K2: (sevřete rty k sobě) (579)

T1: „Uh-huh. (pauza)“ (580)

K1: (kývne hlavou) (581)

T1: „Co byste řekla Vy?“ (582)

K1: (pohled na K2) (583)

K2: „(gesto rukou) **Pravděpodobně 5** (pohyb na židli).“ (584)

T1: „Pět, dobře.“ (585)

K2: (dotkne se brady) (586)

K1: (dotkne se obličeje a úst) (587)

T1: „Dobře. Tak, to je docela dobré.“ (588)

K1: (dotkne se brady) (589)

- T1: „Co byste řekla v době, kdy jste mi volala?“ (590)
- K1: (podívá se na K2 a dotkne se obličeje) (591)
- T1: „O této schůzce...“ (592)
- K2: (položí ruce a otevře ústa) (593)
- T1: „Na tuto otázku.“ (594)
- K2: „Co... Jak jsem se cítila (zakloní hlavu)?“ (595)
- T1: „Uh-huh. Uh-huh. Jaké jste viděla“ (596)
- K2: (stiskne ruce, vydechne a podívá se vzhůru) (597)
- T1: „šance v tomto bodě?“ (598)
- K2: „(pauza a kývnutí hlavou) Víte, **já jsem právě** (gesto rukou) **očekávala naději,** takže myslím, že bych mohla mít jen trochu. XXX, (pokývání hlavou).“ (599)
- T1: „Uh-huh.“ (600)
- K1: „Uh-huh (odvrátí pohled).“ (601)
- K2: „Jen takový záblesk (gesto rukou) naděje. Jen něco, čeho se můžu chytit.“ (602)
- K1: (podívá se na K2) (603)
- T1: „Co Vám dalo tu naději?“ (604)
- K2: „(vydechne a zvedne oči) Poté, **co jsem Vám zavolala a on se uklidnil** (kývne hlavou) **a souhlasil.**“ (605)
- T1: „Uh-huh.“ (606)
- K2: „XXX (kývnutí hlavou)“ (607)
- T1: „Uh-huh.“ (608)
- K2: „Takže jsem XXX (kývne hlavou)“ (609)
- T1: „Uh-huh. Uh-huh. (dotkne se brady) Dobře. To Vás překvapilo, že souhlasil?“ (610)
- K1: (podívá se na K2) (611)
- K2: „Jo (vzhledne).“ (612)

- T1: „Jo?“ (613)
- K2: „**Protože on...** (pohyb hlavy) **nikoho nepotřebujeme. Je to naše věc.**“ (614)
- K1: (pohyb na židli a sepnutí rukou) (615)
- T1: „Uh-huh.“ (616)
- K2: „cizince a... o všechno se postarám.“ (617)
- K1: (podívá se dolů) (618)
- T1: „Není to snadné. (gesto rukou) Dát se dohromady a uklidnit se a (zvedne oči). Nikdy nevíte, co se stane.“ (619)
- K2: „To je pravda.“ (620)
- T1: „(pauza, zvedne oči a podívá se na papír) Dobře, když teď říkáte (dotkne se brýlí), že první (gesto rukou) stupnice, o které jsme mluvili. A oba říkáte (gesto rukou) 5. **Jak poznáte (gesto rukou), že jste došli až k šestce?** (pauza)“ (621)
- K1: (podívá se na K2) (622)
- K2: „(dotkne se brady) **Myslím, že kdybychom odsud odešli (položí ruce) a bez hádky (pokývne hlavou)**“ (623)
- T1: „Uh-huh.“ (624)
- K2: „po zbytek dnešního dne.“ (625)
- T1: „Dobře. Dobře. (pauza)“ (626)
- K1: „Myslím, že jsem...“ (627)
- T1: „Jen mě omluvte.“ (628)
- K1: (kývne hlavou) (629)
- K2: (otevřít ústa a zaklonit hlavu) (630)
- T1: „**Co byste dělali místo hádek?**“ (631)
- K1: (sepne ruce, dotkne se brady a podívá se dolů) (632)
- K2: „Um... (vzhlédne) **Možná zkusili**“ (633)
- K1: (podívá se na K2) (634)

- K2: „**pokračovat v konverzaci**. XXX. (kývnutí hlavou a gesto rukou)“ (635)
- T1: „Uh-huh.“ (636)
- K2: „Víte, XXX. (gesto rukou)“ (637)
- T1: „Uh-huh.“ (638)
- K2: „Um... (odvrátí pohled a kývne hlavou) a **mohli jít domů vařit** (kývne hlavou).“ (639)
- T1: „Uh-huh. Dobře.“ (640)
- T1: „**A co pro Vás?**“ (641)
- K1: „Myslím, že ano (položí ruce). Viděl bych známky zlepšení“ (642)
- K2: (zavře oči a podívá se do dálky a pak zpět na K1) (643)
- K1: „z 5 na 6, jestli možná (pokrčí rameny) jestli bychom se vůbec **drželi za ruce, když bychom šli potom k autu, kterým jsem tady.**“ (644)
- T1: „Uh-huh. Uh-huh.“ (645)
- K1: „Už dlouho nevím, kdy jsme si projevili (pohyb hlavy trochu směrem ke K2)“ (646)
- K2: (více otevře oči a kývne hlavou) (647)
- K1: „**takovou náklonost.**“ (648)
- T1: „Dobře. A řekněme (pohled vzhůru a gesto rukou), že to bylo **šest pár dní. Co by se změnilo?**“ (649)
- K1: „No (sepne ruce), předtím jsem mluvil o **našem spánkovém uspořádání.**“ (650)
- T1: „Uh-huh.“ (651)
- K1: „Um... Možná se ráno probudíme“ (652)
- K2: (podívá se na K1) (653)
- K1: „(gesto rukou) v náruči, jako když jsme se brali poprvé.“ (654)
- K2: (odvrátí pohled a dotkne se brady) (655)

- T1: „Uh-huh.“ (656)
- K1: „Um... **Všichni čtyři. Takže dvě děti a.**“ (657)
- K2: (pohyb hlavy ke K2) (658)
- K1: „**Za sebe bych si asi sedl a dělal něco společně jako rodina místo toho, abychom se**“ (659)
- K2: (položí ruku) (660)
- K1: „(gesto rukou) **pořád tak rozdělovali po celém domě. Vypadá to, že si každý najde**“ (661)
- K2: (podívá se na K1) (662)
- K1: „(gesto rukou) svůj vlastní kout světa a odstraní se (gesto rukou), aby se vyhnuli konfliktu nebo potenciálnímu konfliktu.“ (663)
- K2: (kývne hlavou) (664)
- K1: „**Možná začneme zase dělat věci společně** (podívá se na chvíli na K2).“ (665)
- K2: (chvíli se dívá na K1) (666)
- T1: „Uh-huh. Dobře. Velmi dobře. **Pro Vás?**“ (667)
- K2: „(nádech, pohled vzhůru a pohyb rukou) **Prostě klid v domě,**“ (668)
- K1: (sepne ruce) (669)
- T1: „Uh-huh. Klid kolem (přeslech)“ (670)
- K2: „**Žádné, já... žádné, žádné** (přeslech)“ (671)
- K1: (podívá se na K2) (672)
- K2: „**zvedání hlasů** (kývnutí hlavou).“ (673)
- T1: „Uh-huh.“ (674)
- K2: „**My** (kývne hlavou)“ (675)
- K1: (podívá se na K2) (676)
- K2: „**stráví prostě spolu více času v jednom domě** (sevrže rty a dotkne se brady).“ (677)
- T1: „Uh-huh.“ (678)

K2: „*Jak jste řekl, dělat něco jako rodina. Dívali jsme se společně na film jako rodina.*“ (679)

T1: „*Uh-huh.*“ (680)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
<p>16.2. Nejdřív jsem si myslel, že se zbláznila. Myslel jsem si, že, víte, to jsou moje problémy. Vyřídím si je tady doma. (549)</p>	<p>16. Záchrana manželství</p> <p>16.1. zdánlivě zavázali, že se o to pokusíme. (546)</p> <p>16.3. řekli jsme si, zda jsme si jistí, že do toho chceme jít, a oba jsme souhlasili. (554)</p> <p>16.4. Potřebujeme nějakou pomoc. (559)</p> <p>16.5. Jak byste řekli, že se tato situace vyvíjí dnes? (575)</p> <p>16.6. Řekl bych 6. (578)</p>	

<p>16.11. Protože on... nikoho nepotřebujeme. Je to naše věc. (614)</p>	<p>16.7. Pravděpodobně 5. (584)</p> <p>16.8. Já jsem právě očekávala naději. (599)</p> <p>16.9. Co Vám dalo tu naději? (604)</p> <p>16.10. co jsem Vám zavolala a on se uklidnil a souhlasil. (605)</p> <p>16.12. Jak poznáte, že jste došli až k šestce? (621)</p>	<p>16.13. Myslím, že kdybychom odsud odešli a bez hádky (623)</p> <p>16.14. Co byste dělali místo hádek? (631)</p> <p>16.15. Možná zkusili pokračovat v konverzaci (635)</p> <p>16.16. a mohli jít domů vařit (639)</p>
---	---	---

<p>16.23. místo toho, abychom se pořád tak rozdělovali po celém domě. (659, 661)</p>		<p>16.17. A co pro Vás? (641)</p> <p>16.18. drželi za ruce, když bychom šli potom k autu, (644) (8.)</p> <p>16.19. šest pár dní. Co by se změnilo? (649)</p> <p>16.20. našem spánkovém uspořádání. (650)</p> <p>16.21. Všichni čtyři. (657)</p> <p>16.22. dělal něco společně jako rodina (659)</p> <p>16.24. Možná začneme zase dělat věci společně. (665)</p> <p>16.25. Pro Vás? (667)</p> <p>16.26. klid v domě, (668)</p> <p>16.27. žádné zvedání hlasů. (671, 673)</p> <p>16.28. stráví prostě spolu více času v jednom domě. (677)</p>
--	--	---

		16.29. Jak jste řekl, dělat něco jako rodina. (679)
--	--	---

Tabulka 11: Záchrana manželství

Téma č. 16 obsahuje 29 podtémat. Úvod začíná v aktu II. předsevzetím klientů (16.1). Klient následně pokračuje sdělením o svých původních závěrech, ke kterým dospěl (16.2). Poté je však konverzace přesunuta do aktu II. uznáním klientů potřeby pomoci v jejich situaci (16.3–16.4). Za pomoci terapeutovy škálovací otázky reflektují jejich situaci z pohledu tady a teď (16.5–16.8). Terapeut rozvádí myšlenku klientky, která nejprve odpovídá v aktu II. (16.9–16.10), ale poté se přesune do aktu I. (16.11). Terapeut opět posouvá konverzaci v návaznosti na škálování z aktu I. (16.12). Klientka na to reaguje a dostává se tak do aktu III. (16.13). Terapeut navazuje na klientčinu odpověď otázkou k hledání zdrojů, na kterou odpovídají oba klienti (16.14–16.18). Terapeut rozvádí jejich myšlenky ještě více otázkou na výjimky (16.19), na kterou reaguje klient (16.20–16.22). Dostává se tím k jádru konverzace, jelikož se dostává k tématu rodina. Klient se pak krátce přesune do aktu I. (16.23) politováním nad aktuální situací a navrací se opět do aktu III. (16.24). Terapeut se následně dotazuje i klientky (16.25), která se rovněž dostává k tématu rodina a společné trávení času (16.26–16.29). Téma zaznamenalo 3 podtémata v aktu I., 10 podtémat v aktu II. a 16 podtémat v aktu III.

4.3.4 Téma č. 19

Téma rozhovoru č. 19 celkově trvalo přibližně devět minut. Jednalo se o delší časový úsek.

T1: „Myslím, že mě zajímá co bylo v průběhu posledních tří týdnů lepší?“ (1132)

K1: „Znovu si povídáme (kývne hlavou).“ (1133)

T1: „Uh-huh.“ (1134)

K1: „Myslím, že jsme si oba (pohyb rukou)“ (1135)

K2: (podívá se na K1) (1136)

K1: „z toho sezení před třemi týdny něco odnesli, a ten večer jsme šli domů. A prostě (pohyb rukou) jsme si sedli a znovu se zavázali (pohled na K2), že se pokusíme tuhle věc vyřešit.“ (1137)

- T1 : „Uh-huh.“ (1138)
- K1 : „Asi jsem si neuvědomil, jak blízko jsme byli možnému ukončení manželství. Realita (kývání hlavou) mi ještě nedošla, takže.“ (1139)
- T1: „Ano. Uh-huh. **Takže jste se rozhodl s tím něco udělat?**“ (1140)
- K2: (pohyb hlavy) (1141)
- K1: „(hraje si s prsty) No, jak jsem Vám řekl,“ (1142)
- K2: (podívá se na K1) (1143)
- K1: „když jsme tu byli naposledy,“ (1144)
- K2: (pohyb rukou) (1145)
- K1: „vite, tahle (gesto rukou) dáma“ (1146)
- K2 : (pohyb na židli) (1147)
- K1: „mě provází většinu mého dospělého života, nebo celý můj dospělý život. Když jsme se seznámili, chodili jsme na střední školu,“ (1148)
- K2: (tře si ruce) (1149)
- K1: „a tehdy jsme spolu začali chodit. A“ (1150)
- T1: „Uh-huh.“ (1151)
- K2: (podívá se na K1) (1152)
- K1: „**nedokážu si bez ní představit život.**“ (1153)
- T1: „Uh-huh. Dobře. Jo, jo (vzhlédne). **Takže (gesto rukou) jste se rozhodli dělat některé věci jinak (gesto rukou).**“ (1154)
- K1: „Já jsem. Um (sepne ruce).“ (1155)
- T1: „**A děláte některé věci jinak...**“ (1156)
- K1: „**Ano (přikývne hlavou).**“ (1157)
- K2: „Jo (kývne hlavou).“ (1158)
- K1: (podívá se na K2) (1159)
- T1: „Uh-huh. Uh-huh.“ (1160)

- K1: „**Já jsem**“ (1161)
- K2: (podívá se na K1) (1162)
- K1: „(dívá se na prsty a hraje si s nimi) **snížil mé**“ (1163)
- K2 : (dotkne se krku) (1164)
- K1: „**pití nesmírně. Překvapivě, takže.**“ (1165)
- K2 : (položí ruku) (1166)
- T1: „Uh-huh“. (1167)
- K1: „**Neužíval jsem kokain po dobu tří týdnů, protože jsem prostě věděl, že to není možné.**“ (1168)
- K2: (podívá se na K1) (1169)
- K1: „**To byla hlavní příčina mnoha našich problémů, mých výkyvů nálad, mých změn,**“ (1170)
- K2 : (pohyb hlavy ke K1) (1171)
- K1: „**a myslím, že jsem ho začal používat v osmdesátých letech nebo tak nějak z rekreace.**“ (1172)
- T1: „**Jistě.**“ (1173)
- K1: „**A pak (gesto rukou) se to stalo**“ (1174)
- K2 : (podívá se na K1) (1175)
- K1: „**už to není ani zábavné (spiná ruce), jakmile jsem si vyčistil hlavu a přemýšlel o tom a... Když na to přijde, raději bych měl svou rodinu (kývne hlavou) a rodinu nedotčenou. Nevím, jak se život zvrtnul, samozřejmě tak, jak se zvrtnul, ale líbí se mi (pokývnutí hlavou a pohyb rukou), jak je teď zpátky (položí ruce).**“ (1176)
- K2: (našpulí rty) (1177)
- T1: „Uh-huh. Dobře. Vrátím se k tomu (psaní na papír) a. A co z Vašeho (gesto rukou) pohledu, **co bylo lepší?**“ (1178)
- K2: „**Um... (pokrčí rameny). Je doma. Je hodně doma (kývne hlavou). Mluvíme spolu. Moje děti se zdají být š’astnější.**“ (1179)

- T1: „Uh-huh. Uh-huh.“ (1180)
- K2: „Myslím, že si z nás berou příklad. **Dokonce jsme spolu už několikrát večeřeli.**“ (1181)
- T1: „Kdo vařil?“ (1182)
- K1: „My oba my oba (přeslech a gesto rukou a úsměv)“ (1183)
- K2: (neslyšitelně, pohled na sebe s K1 a úsměv) (1184)
- T1: „Společně?“ (1185)
- K2 : (kývnutí hlavou) (1186)
- K1: „Příležitostně (kývnutí hlavou).“ (1187)
- T1: „Opravdu?“ (1188)
- K1: „Jo (kývne hlavou).“ (1189)
- K2: (kývne hlavou) (1190)
- T1: „To je jedna z nejtěžších věcí, o kterých vím.“ (1191)
- K1: (podívá se na K2) (1192)
- K2: (kývne hlavou) (1193)
- K1: (neslyšitelně) (1194)
- T1: „Dva lidé, kteří vaří ve stejnou dobu na stejném místě.“ (1195)
- K1 : (kývne hlavou a podívá se na K2) (1196)
- T1: „jak jste...“ (1197)
- K2: (podívají se na sebe s K1 a usmějí se) (1198)
- T1: „a to se vám nějak podařilo.“ (1199)
- K1: „**Je to prostě zábava být zase s ní. Myslím tím, že se smějeme...**“ (1200)
- K2 : (poškrábe se na ruce) (1201)
- K1: „(gesto rukou) **více jsme si teď užívali, že jsme spolu. Není to všechno dokonalé** (pokývnutí hlavou), takže.“ (1202)
- T1: „Jsem si jistý, že ne.“ (1203)

K1: „*My um... Je tu pár věcí,*“ (1204)

K2 : (kývnutí hlavou) (1205)

K1: „*kteřé stále zkoušejí naši trpělivost*“ (1206)

K2 : (pohyb hlavy ke K1) (1207)

K1 : „*mezi námi.*“ (1208)

T1: „*Oh. Jistě.*“ (1209)

K1: „*Ale (pohled na K2 a gesto rukou),*“ (1210)

K2: (pohyb hlavy směrem ke K1 a kývnutí hlavou) (1211)

K1 : „*nevím. Co si myslíš ty (podívá se na K2)?*“ (1212)

T1: (kývne hlavou) (1213)

K2: „*Jen si myslím (dotkne se rukou a trochu se pohne na židli), že poslední tři týdny je to mnohem lepší (pohyb nohou).*“ (1214)

T1: „*Uh-huh.*“ (1215)

K2: „*Myslím, že jsem stále skeptická (pohyb hlavy).*“ (1216)

T1: „*Určitě, myslím, že byste měla být (přeslech).*“ (1217)

K2: „*(neslyšitelně) XXX čekám, až spadne XXX, nebo. Ale bylo to dobré (pokývnutí (hlavou) (pauza).*“ (1218)

K1: (dotkne se brady) (1219)

K2: (pohyb hlavy) (1220)

T1: „*Uh-huh. Říkáte, že děti jsou št’astnější.*“ (1221)

K2: „*Ano (kývne hlavou).*“ (1222)

K1: „*Ano (položí ruce), tady můžete viděli ten rozdíl um...*“ (1223)

K2 : (podívá se na K1) (1224)

K1: „*Naše šestiletá dcera. Vždycky byla tak trochu tichá. Teď ale vylezla ze své ulity. Když přijdu večer domů, vždycky se dozvím, co dělala přes den. Šli jsme (podívá se na K2) do kina.*“ (1225)

K2 : *(podívá se na K1 a kývne hlavou)* (1226)

K1: *„Šli jsme ve čtyřech do kina. Nevím, kdy jsme to dělali naposledy.“* (1227)

K2: *(kývne hlavou)* (1228)

K1 : *„A dětem se to moc líbilo. Opravdu se dobře bavily, takže (pohled na K2).“* (1229)

K2: *(kývne hlavou)* (1230)

T1: *„Novinka skrze dobrý čas.“* (1231)

K1: *„ Oh, jo.“* (1232)

K2 : *„Jo (pokývnutí hlavou).“* (1233)

K1: *„Skvěle jsme se bavili (pokyvuje hlavou).“* (1234)

T1: *„Jo?“* (1235)

K1: *„Ano. Takže teď Pacinův film.“* (1236)

K2 : *(podívá se na K1)* (1237)

K1: *„Takže to bylo ještě lepší (podívá se na K2 a usměje se). Dokonce mě nechala vybrat film.“* (1238)

T1: *„Uh-huh, a tak jste všichni čtyři šli na stejný film.“* (1239)

K2: *„Jo (kývne hlavou).“* (1240)

T1: *„Vybral jste si film“* (1241)

K1: *(kývne hlavou a usměje se)* (1242)

T1: *„a všichni čtyři jste se dobře bavili?“* (1243)

K1: *„Skvěle jsme se bavili (pokyvování hlavou).“* (1244)

K2 : *(kývnutí hlavou)* (1245)

T1: *„Dokonce i šestiletému dítěti se film líbil?“* (1246)

K1: *„Ano, v některých částech“* (1247)

K2 : *(kývne hlavou a podívá se na K1)* (1248)

- K1: „jsem se obával, že jí to přeroste přes hlavu, ale cestou domů jsme jí některé scény vysvětlovali (podívá se na K2), aby se v nich lépe orientovala (zvedne obočí).“ (1249)
- K2 : (podívá se na K1) (1250)
- K1: „stejně rychle jako filmy na kabelovce (podívá se na K2 a zvedne obočí) ho brzy uvidí znovu.“ (1251)
- K2: „Uh-huh.“ (1252)
- T1: „Jo, jo, jo. Přesně tak,“ (1253)
- K1: „Uh-huh.“ (1254)
- T1: „zdá se, že téměř přes noc.“ (1255)
- K1: „Téměr (kývne hlavou).“ (1256)
- K2: (neslyšitelně) (kývnutí hlavou) (1257)
- T1: „Ano. Dobře. **Co je ještě zpátky?** (pauza)“ (1258)
- K2: (naklonění hlavy) (1259)
- K1: „(podívá se na K2) No, **chodíme spát ve stejnou dobu.**“ (1260)
- K2: „blízko...“ (1261)
- K1: (podívá se na K2) (1262)
- T1: „Uh-huh.“ (1263)
- K2: „**blížkost** (kývnutí hlavou).“ (1264)
- T1: „Uh-huh.“ (1265)
- K1: „A když spíme... (dotkne se nosu) Myslím, že **trochu víc mazlivě** (pohyb rukou a tření rukou) než jsme dělali. Myslím, že, víte, že jsme oba dva... mimochodem, zkoušeli jsme Váš... Váš domácí úkol“ (1266)
- T1: „Uh-huh.“ (1267)
- K1: „a myslím, že jsem si z toho odnesl (podívají se na sebe s K2) to, že nikdy nevíme, kdy si ten druhý hodil mincí (úsměv), takže **vždycky buď jeden z nás** (gesto rukou), **nebo ten druhý se snaží** (gesto rukou a pohled na K2) **dělat takové věci,**“ (1268)

K2: (kývne hlavou) (1269)

K1: „**zázračná noc se odehrála**“ (1270)

T1: „Uh-huh.“ (1271)

K1: „**a náš vztah** (gesto rukou) **se zázračně zlepšil** (pohled na K2).“ (1272)

K2 : (kývne hlavou) (1273)

T1: „Uh-huh.“ (1274)

K1: „Jen nás to udržuje (gesto rukou),“ (1275)

K2: (podívá se na K1) (1276)

K1: „udržuje v blízkosti (gesto rukou a pohled na K2) náročných. Prostě před sebou máme něco, na čem můžeme pracovat a.“ (1277)

T1: „Dobře.“ (1278)

K2: (kývne hlavou) (1279)

T1: „Dobře. Za chvíli se k tomu vrátím.“ (1280)

K1: (kývne hlavou) (1281)

T1: „Kromě toho,“ (1282)

K1: (pohyb hlavy) (1283)

T1: „**ještě něco?**“ (1284)

K2: „Byly to“ (1285)

K1: (podívá se na K2) (1286)

K2: „**docela zajímavé tři týdny.**“ (1287)

T1: „Uh-huh. Uh-huh. Dobře. Dobře. To znamená jako pozitivně zajímavé (úsměv).“ (1288)

K1: (podívá se na K2, kývne hlavou a usměje se) (1289)

K2: „Jistě (kývne hlavou a usměje se).“ (1290)

T1: „Jo, a co... Junior,“ (1291)

K1 : (kývnutí hlavou) (1292)

- T1: „**Robert junior a a dcera, jak?**“ (1293)
- K2: (naklonění hlavy) (1294)
- T1: „*Kdyby tu byli a my se jich zeptali*“ (1295)
- K1: (kývne hlavou) (1296)
- T1: „*na to, co viděly lépe v posledních třech týdnech,*“ (1297)
- K1: (dotkne se nosu) (1298)
- T1: „*co by nám řekly?*“ (1299)
- K1: (dotkne se brady a podívá se na K2) (1300)
- K2: „**Viděly mě více se usmívat.**“ (1301)
- T1: „*Uh-huh. Dobře.*“
- K1: „*Jsem si jistý (dotkne se nosu a obličejě a brady),*“ (1302)
- K2: (podívá se na K1 a usměje se) (1303)
- K1: „*Scarlett by pravděpodobně řekla, že se maminka a tatínek mají zase rádi.*“ (1304)
- T1: „*Uh-huh.*“ (1305)
- K1: „*Um... Víte, mít dospívajícího syna (dotkne se nosu a posadí se na židli). Určité věci, myslím,*“ (1306)
- K2: (podívá se na K1 a dotkne se nohy) (1307)
- K1: „*neprojdete kolem něj. A jakkoliv se občas snažíme (pohled na K2) nechat si své problémy pro sebe,*“ (1308)
- K2: (kývne hlavou) (1309)
- K1: „*Myslím, že je na mladého kluka velmi pozorný (pohyb rukou).*“ (1310)
- T1: „*Uh-huh.*“ (1311)
- K1: „*A myslím, že si to uvědomuje,*“ (1312)
- K2: (podívá se na K1) (1313)
- K1: „**že jeho matka a já se snažíme trávit více času společně.**“ (1314)

- T1: „Uh-huh. Dobře.“ (1315)
- K2: (kývne hlavou) (1316)
- T1: „OK. Dobře, dobře.“ (1317)
- K1: „**Dokonce jsem se minulý týden vzdal** (gesto rukou) **jednoho dne bowlingu, abych... ji vzal ven a byl s ní, místo abych byl s klukama na bowlingu.**“ (1318)
- K2: (pohyb rukou) (1319)
- K1: „pil pivo.“ (1320)
- T1: „Uh-huh. Bylo to velké nebo malé překvapení?“ (1321)
- K2: „Bylo to velké překvapení (pokývnutí hlavou)...“ (1322)
- T1: „Velké překvapení, ano.“ (1323)
- K2: „Protože jsem asi (dotkne se ucha a usměje se) **pořád čekala, že se něco stane** (položí ruku a přesune se na židli) **a myslela jsem, že se stane, že se nevrátí, víte, že půjde na bowling** (dotkne se ruky a kývne hlavou), **že se vrátí,**“ (1324)
- T1: „Uh-huh. Uh-huh. Uh-huh.“ (1325)
- K1: (nakloní se dozadu a pohybuje rukou) (1326)
- K2: „takže je bylo **velké překvapení.**“ (1327)

V rámci analýzy byly zaznamenány posuny v rámci konverzace, které lze vidět v následující tabulce:

Akt I.	Akt II.	Akt III.
	<p>19. Změna</p> <p>19.1. co bylo v průběhu posledních tří týdnů lepší? (1132)</p>	<p>19.2. Znovu si povídáme. (1133)</p> <p>19.3. a znovu se zavázali, že se</p>

<p>19.10. To byla hlavní příčina mnoha našich problémů, mých výkyvů nálad, mých změn, (1170)</p>	<p>19.11. už to není ani zábavné, jakmile jsem si vyčistil hlavu a přemýšlel o tom a... Když na to přijde, raději bych měl svou rodinu (1176)</p> <p>19.12. co bylo lepší? (1178)</p>	<p>pokusíme tuhle věc vyřešit. (1137)</p> <p>19.4. Takže jste se rozhodl s tím něco udělat? (1140)</p> <p>19.5. nedokážu si bez ní představit život. (1153)</p> <p>19.6. děláte některé věci jinak... (1156)</p> <p>19.7. Ano. (1157)</p> <p>19.8. Já jsem snížil mé pití nesmírně. (1161, 1163, 1165)</p> <p>19.9. Neužíval jsem kokain (1168)</p> <p>19.13. Je hodně doma. Mluvíme spolu.</p>
--	---	---

<p>19.17. Je tu pár věcí, které stále zkoušejí naši trpělivost mezi námi. (1204, 1206, 1208)</p> <p>19.20. Myslím, že jsem stále skeptická. (1216)</p>	<p>19.18. Co si myslíš ty? (1212)</p> <p>19.19. poslední tři týdny je to mnohem lepší. (1214)</p> <p>19.21. Ale bylo to dobré (1218)</p> <p>19.22. Říkáte, že děti jsou šťastnější. (1221)</p> <p>19.23. Ano. (1222)</p>	<p>Moje děti se zdají být šťastnější. (1179)</p> <p>19.14. Dokonce jsme spolu už několikrát večeřeli. (1181)</p> <p>19.15. Je to prostě zábava být zase s ní. Myslím tím, že se smějeme... (1200)</p> <p>19.16. více jsme si teď užívali, že jsme spolu. (1202)</p>
--	--	---

<p>19.42. pořád čekala, že se něco stane a myslela jsem, že se stane, že se nevrátí (1324)</p>	<p>19.37. Robert junior a dcera, jak? (1293)</p>	<p>19.38. Viděly mě více se usmívat. (1301)</p> <p>19.39. že se maminka a tatínek mají zase rádi. (1304)</p> <p>19.40. že jeho matka a já se snažíme trávit více času společně. (1314)</p> <p>19.41. Dokonce jsem se minulý týden vzdal jednoho dne bowlingu, abych... ji vzal ven a byl s ní (1318)</p> <p>19.43. velké překvapení. (1327)</p>
--	--	---

Tabulka 12: Změna

Téma č. 19 v sobě zahrnovalo celkem 43 podtémat. Úvodní otázka terapeuta na výjimky po uskutečnění experimentu dostala konverzaci z aktu II. (19.1) do aktu III. (19.2–19.3). Další otázka pak klienta zavedla ke konkrétnějšímu popisu změny v jeho chování za poslední období (19.4–19.9). Krátce se vrátil do aktu I. (19.10), kde reflektoval své předchozí jednání. Následně se přesunul do aktu II., kde vyjádřil svůj proces utvoření nového závěru (19.11). Terapeut pokračoval položením otázky na výjimky klientce (19.12), která se posunula do aktu II. a představila aktuální změny

během uplynulé doby. K jejímu sdělení se přidal i klient (19.13–19.16). Krátce se zastavil v aktu I. (19.17) a navázal otázkou na svou manželku (19.18), která započala svou odpověď v aktu II. (19.19) zhodnocením posledního období, krátce se vrátila do aktu I. (19.20) sdělením o své opatrnosti vůči nově přichozím změnám a navrátila se do aktu II. celkovým zhodnocením situace (19.21). Terapeut se následně opíral o téma jejich dětí, kde klienti zaznamenali další změny (19.22–19.24). Pokračovali svými výpověďmi v aktu III. (19.25–19.28) o nových věcech, které nastaly. Terapeut rozváděl jejich konverzaci dál zvědavou otázkou (19.29), na kterou klienti reagovali (19.30–19.34). Terapeut se tázal po dalších změnách (19.35), ale klienti se uchýlili do obecné roviny zhodnocení uplynulého období (19.36). Terapeut opět navázal na téma dětí (19.37), které klienty vrátilo do aktu III. (19.38–19.40). Klient následně zmínil poslední změnu (19.41), která byla pro klientku nečekaným (19.42) překvapením (19.43). Konverzace tak skončila v aktu III. Téma zaznamenalo 4 podtémata v aktu I., 11 podtémat v aktu II. a 28 podtémat v aktu III.

4.3.5 Shrnutí

V předloženém rozhovoru bylo v rámci analýzy metodou RFA zaznamenáno celkem 23 témat. Více do detailu jsem se věnovala čtyřem tématům: „Děti“, „Konstruktivní rozhovor“, „Záchrana manželství“ a „Změna“.

V tématu „Děti“ se začaly objevovat střípky potencionálních možností řešení aktuální partnerské a rodinné situace, což bylo více rozvinuto v tématech „Konstruktivní rozhovor“ a „Záchrana manželství“. Mimo jiné se zde objevil motiv, který byl více popsán v tématu „Profesní růst“, které částečně souviselo s tématem „Trápení klienta“. V průběhu analýzy rozhovoru byl často zaznamenán posun z aktuálního aktu do aktu dalšího při zmínce o dětech.

U tématu „Konstruktivní rozhovor“ se začala rozvíjet konkrétní možná řešení jejich aktuální situace. Klient detailně popisoval možný způsob jednání v případě hádky.

Téma „Záchrana manželství“ otevíralo další témata, která klienti zmiňovali („Náklonnost“, „Příprava jídla“ apod.). Řešily se vzorce chování, které byly klientům vlastní, a ke kterým se díky otevření tématu vraceli. Po experimentu (viz téma „Změna“) také mnohé z těchto konkrétních příkladů aplikovali zpátky do svého partnerského a rodinného fungování.

Poslední téma „Změna“ zaznamenalo řadu změn, které vyvstávaly v průběhu konzultace, a ke kterým v rámci experimentu došlo. Klienti zmiňovali jak své vlastní pokroky jako jednotlivci, tak pokroky v rámci páru či celé rodiny (klientka se více usmívala, klient přestal pít či užívat kokain, společně si více povídali, společně jako rodina byli v kině aj.).

Byly zaznamenány posuny nejen v rámci jednotlivých podtémat, ale i v rámci témat jako takových. V průběhu rozhovoru klienti zmiňovali preferované možnosti změny, které byli schopni následně v rámci experimentu i uskutečnit. Dokonce došlo i k více změnám, které v předešlém rozhovoru (před experimentem) nezazněly. V závěru konzultace byli klienti povzbuzeni k pokračování v práci na těchto krocích.

5 Diskuze

V poslední kapitole se budu věnovat shrnutí předložených rozhovorů. Zaměřím se na významné momenty posunu a proces změn zaznamenaných ve výzkumu s ohledem na dosavadní poznání. Mimo jiné na závěr uvedu limity uskutečněného výzkumu a představím možný potenciál získaných výsledků.

5.1 Srovnání výzkumu

Cílem výzkumu bylo analyzovat posuny a hlouběji porozumět procesu změny v poradenských konzultacích. Výzkumná otázka pak zněla následovně: Jaké jsou významné momenty diskurzivního posunu v poradenských konzultacích?

V rámci analýzy rozhovorů byly zaznamenány následující významné momenty posunu související s procesem změny:

- Zvědavost terapeuta
- Aktivní naslouchání
- Podpora a povzbuzení klienta – pocit přijetí, utvrzení v jeho představě
- Využití návodných otázek terapeutem v průběhu sezení
- Přesunutí od obecnosti ke konkrétnosti
- Záchytné body, které posunují rozhovor
- Experiment

Všechny rozhovory byly protkané terapeutovou **zvědavostí**. Ať už při úvodním seznámení se se situací klienta, či v průběhu konverzace v rámci dílčích témat. Jak uvádí Zatloukal a Žákovský (2019, s. 39–40), tento terapeutův postoj hraje zásadní roli v SFBT. Skrze schopnost upozadění vlastních představ o situaci může terapeut snáze proniknout do pohledu klienta a získat představu o jeho náhledu na věc. Jedná se o jeden z předpokladů, díky kterému lze lépe dosáhnout terapeutické změny.

Jeden z výzkumů, který rovněž potvrzuje důležitost zvědavosti terapeuta je výzkum Bovee-akyureka a kol. (2019). Autoři vidí zvědavost jako základní postoj pro zjištění potřeb klientů, aby mohl být rozhovor dále rozvíjen a mohlo dojít k posunu.

Další prvek, který byl přítomný ve všech rozhovorech, byla **technika aktivního naslouchání**, jež úzce souvisí s **podporou a povzbuzením klienta – pocitem přijetí**,

a utvrzení v jeho představě. „Pocit bezpečí vzniká tam, kde cítíme, že nám naslouchají, že nám rozumí, že nám pomohou v tom, co sami chceme“ (Úlehla, 2005, s. 47). V rámci všech tří rozhovorů docházelo k užívání několika způsobů aktivního naslouchání od parafrázování přes povzbuzování až k oceňování. **Oceňování** je rovněž jedním z významných bodů, který byl v rozhovorech patrný. Dle Zatloukala (2011, s. 51) se jedná o velmi významnou techniku, která cíleně vyzdvihuje zdroje klienta a jeho potenciál pro řešení problému. Během konzultací terapeuti tuto techniku využívali ve všech předkládaných rozhovorech. I díky tomu byl mnohdy zaznamenán posun a změna v klientově sebepojetí, které následně vyústilo v jistější představu o dalších krocích potřebných k řešení problému. V souvislosti s touto myšlenkou lze zmínit důležitost vztahu mezi terapeutem a klientem. Berg (2013, s. 34–35) uvádí, že je to dokonce stavební pilíř změny. Dále popisuje jejich vzájemné působení jako dynamický proces, v rámci kterého se rozhovor buď posouvá dopředu, či dozadu, což odráží realitu předloženou v uskutečněném výzkumu. Co se týká vztahu terapeut-klient a jejich vzájemného působení, lze dále zmínit již představovaný výzkum od Bovee-akyureka a kol. (2019), kteří poukazují na roli terapeuta, jenž se zajímá o potřeby klienta. Díky tomu se lze dle jejich zjištění přiblížit k posunu směrem k řešení problému.

Využití návodných otázek terapeutem v průběhu sezení je klasický způsob práce, které je v SFBT klíčový. Lze tak snáz dojít k posunu **od obecnosti ke konkrétnosti a zachytit body**, které jsou pro klienta významné (Zatloukal, Žákovský 2019, s. 40). Díky těmto prvkům byly ve všech třech rozhovorech v rámci výzkumu zaznamenány významné momenty posuny a s tím související změny. Cotton (2010) svým výzkumem toto zjištění dokládá. Jeho výzkum potvrdil efektivitu položených otázek k posunu konverzace. Ať už se jednalo o zázračnou otázku, škálování či jiné otázky. Těmito návodnými otázkami terapeut spolu s klientem snáz docílil změny při sezení a posunu konverzace od mluvení o problému k mluvení o řešení. V rámci uskutečněného výzkumu byly použity otázky na výjimky (zejména rozhovor č. 3), zázračná otázka (rozhovor č. 1, 2 i 3), škálování (rozhovor č. 1, 2 i 3) aj.

Posun od obecnosti ke konkrétnosti je významný i z toho důvodu, že v rámci SFBT se lze zaměřit i na drobné změny. Nastavení menších kroků vedoucích k řešení je důležitým způsobem práce terapeuta s klientem (Zatloukal, 2007, s. 198).

V neposlední řadě se řadil mezi významný moment posunu **experiment**, který byl využit v rámci jednoho ze tří uskutečněných rozhovorů. Klienti (manželský pár) dostali na konci konzultace úkol, který měli v průběhu tří týdnů plnit. Po uplynutí doby se opět sešli s terapeutem, aby uskutečněný experiment reflektovali. Jedná se o typický prvek SFBT. Díky němu může klient uskutečňovat odehrání změny v průběhu plnění úkolu. Dále to klientovi dává možnost získat nové zdroje a způsoby pomoci (Zatloukal, 2011, s. 51). Toto zaměření na změny mezi sezeními umožňuje posun při hledání řešení klientova problému (Zatloukal, 2007, s. 198). V rámci uskutečněného experimentu u jednoho ze tří rozhovorů klienti opravdu dospěli ke změně a získali nové zdroje a možnosti k dosažení jejich žádaného cíle.

5.2 Limity výzkumu

Po předložení výsledků spolu s diskuzí je vhodné nyní kriticky zhodnotit uskutečněný výzkum. Limit, který nyní vnímám, je dle mého názoru časová náročnost zpracování dat. Podrobněji se tomuto tématu věnuji v kapitole metodologie. Jelikož se jednalo o anglické nahrávky rozhovorů, tak byl přepis náročnější o částečnou jazykovou bariéru, která se dále pojila s obtížností překladu určitých částí nahrávky, které neměly tak kvalitní zvuk. Zároveň bylo potřeba pořídit placený přepis dvou ze tří anglických rozhovorů, aby bylo možné texty přeložit a dále s nimi pracovat. Přepisy a překlady nahrávek byly z celého procesu výzkumu časově nejnáročnější, jelikož musely být nahrávky několikrát přehrávány, aby byl překlad doslovný a co nejvíce přesný. Doporučila bych mimo jiné i nezávislou osobu, která by vypracovaný a přeložený přepis mohla zkontrolovat a zajistila tak správnost informací.

Dalším limitem je subjektivní pohled výzkumníka, který by měl být nestranným pozorovatelem. Je tedy možné, že by jiný výzkumník v případě zpracování stejných rozhovorů došel k jiným významným momentům posunu. V rámci analýzy by se mohl zaměřovat na jiné aspekty. Pro lepší validaci jsem proto konzultovala svou práci s kolegyní Janou Bajtkovou.

Mezi další limit řadím rozsáhlost uskutečněného výzkumu, jež mělo za následek překročení požadovaného rozsahu práce i přes zúžení předložených výsledků výzkumu. Navzdory tomu se však podařilo předložit podstatné informace, se kterými je možné dále pracovat.

5.3 Potenciál získaných poznatků výzkumu

Na základě uskutečněného výzkumu docházím k několika závěrům, které mohou posloužit jako inspirace pro další rozvoj.

V první řadě je na místě uvést rozsáhlost představeného výzkumu, který nabízí možnost dalšího zkoumání s analýzami zaměřenými na různé jiné aspekty. V rámci analýzy jsem se zaměřila na významné momenty posunu. Lze se však zaměřit na další dílčí prvky. Je zde tedy široký prostor pro další výzkumníky.

Výzkum potvrdil mnohé z již známých momentů posunu, které byly dříve sepsány. Daný výzkum tedy na již existující výzkumy může navázat, a posloužit tak jako další podklad pro růst SFBT jako svébytné terapie.

Na základě uskutečněného výzkumu docházím k závěru, že významné momenty posunu jsou v poradenství důležitým aspektem při nalézání řešení klientových problémů. Metodu RFA hodnotím jako kvalitní nástroj, který může posloužit nejen terapeutům v jejich práci, ale i sociálním pracovníkům, kterým může osvojení si potřebných dovedností nabídnout mnoho nových příležitostí pro jejich praxi při práci s klientem.

Závěr

V rámci diplomové práce jsem se zabývala významnými momenty posunu v poradenských konzultacích. Konkrétně jsem se věnovala konzultacím v terapii zaměřené na řešení. Cílem výzkumu bylo analyzovat posuny a hlouběji porozumět procesu změny v poradenských konzultacích.

Teoretická část obsahovala dvě kapitoly, kdy první kapitola poskytla představení terapie zaměřené na řešení spolu s jejím kritickým zhodnocením či návrhy možností využití pro sociální práci. Druhá kapitola následně pojednávala o významných momentech posunu s ohledem na dosavadní poznání. Představené kapitoly poskytly náhled do tématu, kterým jsem se následně zabývala v další části.

Na dané kapitoly jsem navázala empirickou částí diplomové práce, kde jsem představila kvalitativní výzkum a metodu RFA, jež byla použita v tomto výzkumu. Po získání potřebných dat došlo k analýze. Ta vyústila v celkový popis výsledků výzkumu, které byly následně diskutovány a dány do kontextu s odbornou literaturou v závěrečné kapitole. Stanovený cíl se podařilo naplnit a výzkumnou otázku zodpovědět.

V rámci analýzy rozhovorů byly zaznamenány následující významné momenty posunu související s procesem změny:

- Zvědavost terapeuta
- Aktivní naslouchání
- Podpora a povzbuzení klienta – pocit přijetí, utvrzení v jeho představě
- Využití návodných otázek terapeutem v průběhu sezení
- Přesunutí od obecnosti ke konkrétnosti
- Záchytné body, které posunují rozhovor
- Experiment

Z výzkumu tedy vyplynulo celkem sedm významných momentů posunu, na které se mohou terapeuti, potažmo sociální pracovníci zaměřit ve své praxi, aby poskytl klientům účinnější podporu.

Z výzkumu vyplynuly i další podněty, které mohou být přínosem pro další výzkum. S ohledem na rozsáhlost představeného výzkumu lze zmínit možnost dalšího zkoumání se zaměřením na různé další aspekty, které by mohly rozvinout jiné části

získaných dat. Předkládaná práce může, skrze prohloubení reflexe toho, jak se v rámci poradenského rozhovoru odehrává změna, sloužit jako podklad pro rozvoj SFBT.

Výsledky výzkumu by mohly dále sloužit jako podnět pro praxi sociálních pracovníků, kteří by si díky metodě RFA mohli více osvojit potřebné dovednosti pro vedení poradenských rozhovorů s klienty.

Bibliografický seznam

- BERG, Insoo Kim. 2013. *Posílení rodiny: základy krátké terapie zaměřené na řešení*. Vyd. 1. Praha: Portál, 167 s. ISBN 978-80-262-0500-5.
- BOVEE-AKYUREK, A., R. J. CHENAIL a K. EROLIN. 2019. Exploring Relationships between Needs and Solutions in Solution Focused Brief Therapy: a Recursive Frame Analysis. *The Qualitative Report*. [online] 24 (7), 1618–1635. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z: <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2019.3600>
- COTTON, Jeffrey. 2010. Question Utilization in Solution-Focused Brief Therapy: a Recursive Frame Analysis of Insoo Kim Berg's Solution Talk. *The Qualitative Report*. [online] 15(1), 18–36. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2010.1138>
- DE SHAZER, Steve. 2017. *Klíče k řešení v krátké terapii*. Přeložil Pavla DOLÁKOVÁ. Praha: Portál, 191 s. Spektrum, 108. ISBN 978-80-262-1244-7.
- DISMAN, Miroslav. 2011. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.
- DUFFY, Maureen. 2012. Solution-focused brief therapy: listening in the present with an ear toward the future. In: LOCK, Andy a Tom STRONG (eds.). *Discursive Perspectives in Therapeutic Practice*. Oxford University Press. s. 143-162. ISBN 978-0-19-959275-3.
- ELLIOTT, Robert. 2010. Psychotherapy change process research: Realizing the promise, *Psychotherapy Research*. [online] 20:2, 123–135. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10503300903470743>
- HENDL, Jan. 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- CHENAIL, Ronald J. 1995. Recursive Frame Analysis. *The Qualitative Report*. [online] 2(2), 1–14. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.46743/2160-3715/1995.2062>
- KEENEY, H., B. KEENEY a R. CHENAIL. 2012. Recursive Frame Analysis: a Practitioner's Tool for Mapping Therapeutic Conversation. *The Qualitative Report*. [online] 17 (38), 1–15. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2012.1730>

- KEENEY, H., B. KEENEY a R. CHENAIL. 2015. RECURSIVE FRAME ANALYSIS: a Qualitative Research Method for Mapping Change-Oriented Discourse [online]. *The Qualitative Report Books*. 1. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: https://nsuworks.nova.edu/tqr_books/1
- KRATOCHVÍL, Stanislav. 2017. *Základy psychoterapie*. 7. vydání. Praha: Portál, 403 s. ISBN 978-80-262-1227-0.
- MIOVSKÝ, Michal. 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 332 s. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.
- O'HANLON, Bill a Michele WEINER-DAVIS. 1989. *In Search of Solutions: a New Direction in Psychotherapy*. 1st ed. New York: Norton. ISBN 0-393-70437-8.
- PERKINS, Ruth. 2006. The effectiveness of one session of therapy using a single-session therapy approach for children and adolescents with mental health problems. *Psychology and psychotherapy*. [online] 79 (Pt 2), 215–227. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1348/147608305X60523>
- PIVOLUSKOVÁ, H., T. ŘIHÁČEK, M. ČEVELÍČEK a L. UKROPOVÁ. 2021. Are client- and therapist-identified significant events related to outcome?: a systematic review, *Counselling. Psychology Quarterly*. [online] 34 (1): 1–20. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09515070.2019.1642851>
- RATNER, H., E., GEORGE a C. IVESON. 2012. *Solution Focused Brief Therapy: 100 Key Points and Techniques*. Hove East Sussex: Routledge. ISBN 978-0-415-60612-7.
- REITER, M. D., W. F. JUNG, J. POPHAM, C. FITZGERALD, E. GARCIA, M., G. de PEREZ, T. LOCKHART a N. VILLANUEVA. 2020. Training through naming: a process of psychotherapist skill development utilizing recursive frame analysis. *The Qualitative Report*. [online] 25 (8), 2085–2099. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol25/iss8/5>
- STRAUSS, Anselm, L. a Juliet M. CORBIN. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Přeložil Stanislav JEŽEK. Boskovice: Albert. ISBN 808583460X.
- ŠIMKOVÁ, Lenka. 2020. Škálování v procesu odvykání kouření. In: Sociální práce/sociálna práca [online]. 14.5.2020 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/skalovani-v-procesu-odvykani-koureni/>

- TIMULAK, Ladislav. 2010. Significant events in psychotherapy: An update of research findings. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. [online] 83: 421–447. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1348/147608310X499404>
- TIMULÁK, Ladislav. 2014. *Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru: integrativní rámec*. Vyd. 2. Přeložil Jana KRÍŽOVÁ. Praha: Portál, 181 s. ISBN 978-80-262-0646-0.
- TREPPER, T. S., Y. DOLAN, E. E. McCOLLUM a T. NELSON. 2006. STEVE DE SHAZER AND THE FUTURE OF SOLUTION-FOCUSED THERAPY. *Journal of Marital and Family Therapy*. [online] 32: 133–139. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2006.tb01595.x>
- ÚLEHLA, Ivan. 2005. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. Vyd. 3., v Sociologickém nakladatelství (SLON) 2. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 128 s. Učebnice pro obor sociální práce, sv. 11. ISBN 80-86429-36-9.
- VYMĚTAL, Jan. 2004. *Obecná psychoterapie*. 2., rozšířené a přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 339 s. Psyché. ISBN 80-247-0723-3.
- WALSH, Joseph. 2010. *Theories for Direct Social Work Practice*. 2nd ed. Belmont CA: Wadsworth Cengage Learning. ISBN-13: 978-1-4390-4172-7
- ZATLOUKAL, Leoš. 2007. Postmoderní myšlení jako možné východisko pro integraci různých terapeutických přístupů. *Psychoterapie 1*, č. 3–4, s. 183–203. ISSN 2695-0200.
- ZATLOUKAL, Leoš. 2009. „Zázračná otázka“ a její využití v krátké terapii. *Psychoterapie 3*, č. 3-4, s. 179–191. ISSN 2695-0200.
- ZATLOUKAL, Leoš. 2011. Jak odehnat slony: terapie zaměřená na řešení. *Psychologie dnes 17*, č. 5, s. 48–52. ISSN 1212-9607.
- ZATLOUKAL, Leoš. 2019. Přístup zaměřený na řešení optikou diskurzivních a konverzačních analýz. In: ZATLOUKAL, L., P. VÍTEK, M. VĚŽNÍK a D. ŽÁKOVSKÝ. *Spoluvytváření změn: různé podoby přístupu zaměřeného na řešení v teorii, v praxi a ve výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 227–246. ISBN 978-80-244-5696-6.
- ZATLOUKAL, Leoš. 2020. DISKURZIVNÍ a KONVERZAČNÍ ANALÝZY VE VÝZKUMU PSYCHOTERAPIE a PORADENSTVÍ. *Psychoterapie 14*, č. 1, s. 28–43. ISSN 1802-3983.

- ZATLOUKAL, Leoš. *Přístup zaměřený na řešení: Stručný úvod* [online]. DALET. nedatováno [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <http://dalet.cz/Clanky/SFBT-uvod.pdf>
- ZATLOUKAL, Leoš. 2018. „Sjedťte na pátém výjezdu“ – na řešení zaměřený poradenský rozhovor optikou konceptu „zmocnění“ klientů. *Journal socioterapie* 4, č. 1, s. 7–23. ISSN 2644-5123.
- ZATLOUKAL, L., M., HAVLÍK, J., ŠOTOLA a Z. DOLEČEK. 2011. Komplexní posuzování potřeb klientů v rámci poradenského rozhovoru z hlediska přístupu zaměřeného na řešení. *Sociální práce* 11, s. 81–92. ISSN 1213-6204.
- ZATLOUKAL, L., M., VĚŽNÍK a D. ŽÁKOVSKÝ. 2019. Možnosti práce s „výjimkami“ v terapii zaměřené na řešení. *Psychoterapie* 13 (2), s. 153 – 166. ISSN 1802-3983.
- ZATLOUKAL, L., P. VÍTEK, M. VĚŽNÍK a D. ŽÁKOVSKÝ. 2019. *Spoluvytváření změn: různé podoby přístupu zaměřeného na řešení v teorii, v praxi a ve výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 250 s. ISBN 978-80-244-5696-6.
- ZATLOUKAL, Leoš a Pavel VÍTEK. 2013. Využití reflektujících týmů v terapii zaměřené na řešení. *Psychoterapie* 7, č. 1, s. 57–68. ISSN 2695-0200.
- ZATLOUKAL, Leoš a Daniel ŽÁKOVSKÝ. 2019. *Zázrak tři květin: terapie zaměřená na řešení s dětmi a dospívajícími*. Praha: Portál, 246 s. ISBN 978-80-262-1484-7.

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1: Úleva.....	34
Tabulka 2: Změna	38
Tabulka 3: Děti	44
Tabulka 4: Kontrola	48
Tabulka 5: Rozchod s partnerem	63
Tabulka 6: Rady od druhých.....	69
Tabulka 7: Děti v mysli	73
Tabulka 8: Jistota	76
Tabulka 9: Děti	84
Tabulka 10: Konstruktivní rozhovor.....	88
Tabulka 11: Záchrana manželství	98
Tabulka 12: Změna	111